

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ DAİRESİ ÇALIŞMA RAPORU

Ülkemizde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği

İşçi ölümleri ve iş kazalarının çokluğu ya da azlığı o ülkede insan hayatına verilen değer en önemli göstergesidir. Ülkemizde artan iş cinayetleri, iş kazaları, tespit edilmeyen meslek hastalıkları sermayenin, siyasi iktidarın insan hayatına verdiği önemi sergiliyor. 2012 yılında 6331 sayılı Kanun'un yayımlanmasıyla kamuoyunda iş kazalarının, meslek hastalıklarının ve işçi ölümlerinin azalması beklentisi oluştu. Ancak aradan geçen yedi yılı aşkın süre içinde artan işçi ölümleri, iş kazaları, görünmeyen meslek hastalıkları bu beklentilerin boşa çıktığını gösteriyor. Buradan hareketle yapılan Yasa'nın başarısız olduğunu söyleyip, kestirip atmak kolaycı bir yaklaşım olur. Yasa'nın etkinliği aynı zamanda uygulanmasına, denetlenmesine ve caydırıcı cezaların hayata geçmesine, sendikal örgütlülüğün gücüne bağlıdır.

Ayrıca, Avrupa Birliği (AB) direktifi esas alınarak hazırlandığı bilinen Yasa'nın yayımlandığı günden bugüne geçirmiş olduğu değişiklikler de Yasa'nın uygulamadaki başarısını etkileyen nedenler arasındadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na yayımlandığı günden bugüne toplam 8 torba kanunla 40 defa müdahale edilmiştir. Bu müdahalelerin bir kısmı kelime cümle değişikliği, bir kısmı ek madde ve cümle şeklinde olmuştur. 3 defa toplam 8 yıl ötelenen, 2018, 2019 ve 2020 yılına kadar ötelenen hükümler mevcuttur. Böylece, çıkarılan Yasa'nın altının boşaltılması için yapılması gereken ne varsa zaman içinde yapılmıştır.

SGK verilerine göre 4-1/a kapsamında sigortalı olarak çalışan işçilerin işyerinde geçirdikleri kaza sayısında 2012-2017 yılları arasında ciddi artış olduğu görülmektedir. SGK verilerinden, Yasa'nın yayımlandığı 2012 yılı ile 2017 yılı arasındaki iş kazası artışının 284.782 olduğu saptanmaktadır. 2016 yılından 2017 yılına kadar geçen bir yıllık süre içinde ise 73.585 iş kazası kayıtlara işlenmiştir. 2012-2017 yılları arasında iş kazası sayısında yüzde 380 artış olmuştur ki, bu yaklaşık 5 kat (4,80) artış demektir. Kadın ve erkek tüm çalışanlarda iş kazası geçirme sayısı artmıştır. 2011- 2017 yılları arasında yıllık ortalama iş kazası sayısının ortalamasının da yaklaşık 206 bin 246 olduğu görülmektedir. Yıllar arasındaki artış Tablo 1'den incelenebilir.

Tablo 1: İş Kazası Geçiren İşçi Sayısı (5510 sayılı Kanun 4-1/a Maddesi Kapsamındakiler)

	Erkek	Kadın	Toplama	Zorunlu Sigortalı Sayısı (4-a/1)	İş kazası Oranı (Yüzde)
2011	65.059	4.168	69.227	11.031.000	0,63
2012	69.090	5.781	74.871	11.940.000	0,63
2013	170.644	20.745	191.389	12.484.000	1,53
2014	193.192	28.174	221.366	13.240.000	1,67
2015	206.522	34.625	241.147	13.999.000	1,72
2016	241.115	44.953	286.068	13.775.000	2,08
2017	300.770	58.833	359.653	14.477.000	2,48
ORTALAMA	178.056	28.183	206.246	12.992.286	1,59

Kaynak: SGK Yıllıklarından Hesaplanmıştır ¹

¹ 2017 SGK verileri, rapor hazırlanırken yayınlanmış olan en son veriler kullanılmıştır.

Kaza sayısında 6331 sayılı Yasa'nın ardından artışların olduğu Tablo 1'den izlenmektedir. Özellikle, 2012 yılı ile 2013 yılı arasında ki belirgin artışta, iş kazalarının daha fazla kayıt altına alınmasının etkisi olduğunu da kaydetmek gerekir. Ancak, Yasa'nın görünmeyen iş kazalarını görünür hale getirmesinin yarattığı bu artışın dışında da 2013 yılından sonra, iş kazaları sayısında ve oranında bir azalma değil tersine bir artış eğilimi olduğu görülüyor. Hele 2016 ve 2017 yılları arasındaki artıştan Yasanın 5. yılında halen iş kazası sayısında bir azalmanın olmadığı gözlemleniyor. Bu da, yıllar içinde Yasa'nın iş kazalarının azalması üzerinde bir etkisinin olmadığını gösteriyor.

Tablo 2: 5510 sayılı Kanun 4-1/a Maddesi Kapsamında İş Cinayetleri Sonucunda Ölümler

	İş Kazası Sonucu Ölüm		Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm			Zorunlu Sigortalı Sayısı (4-a/1)	Ölüm Oranı (yüz binde)
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam		
2011	1.668	32	10	0	1.710	11.031.000	16
2012	735	9	1	0	745	11.940.000	6
2013	1.336	24	0	0	1.360	12.484.000	11
2014	1.589	37	0	0	1.626	13.240.000	12
2015	1.219	33	0	0	1.252	13.999.000	9
2016	1.369	36	0	0	1.405	13.775.000	10
2017	1.604	29	0	0	1.633	14.477.000	11
ORTALAMA	1.360	28,6	1,6	0	1.390	12.992.286	11

Kaynak: SGK Yıllıklarından Hesaplanmıştır ²

Tablo 2'de resmi verilere göre ölümlü iş kazalarının ve meslek hastalığı sonucu olan ölümlerin yüz binde oranları verilmektedir. 2011-2017 arasında ölüm oranlarının ortalama yüz binde 11 olduğu görülüyor. Bu verilerin sadece kayıtlı işçiler ve bildirim yapılan işçileri kapsadığını göz önünde bulundurursak kayıtdışı çalışmalar da dahil edildiğinde ortalamanın çok daha yüksek olduğu ortadadır (Tablo 2).

Tablo 2'deki veriler SGK'ya işverenler tarafından iletilmiş işçi ölümlerini yansıtmaktadır. Bunun dışında, sistemden, işverenlerden ve işçilerden kaynaklı hiç bildirilmeyen ya da farkı nedenle ölüm olarak kayıtlara işlenen işçi ölümlerinin ve meslek hastalıklarının olduğu bilinen bir gerçektir. Meslek hastalıklarının ortaya çıkması kimi hastalıklarda uzun bir süreç almaktadır. Bu nedenle ölümlerin iş ile bağlantısının ortaya çıkarılmasının, mevcut sistem içerisinde çoğu zaman mümkün olmadığı da bilinmektedir. SGK verilerinin dikkat çekici bir yanı da meslek hastalığı nedeniyle 2011-2017 yılları arasında hiç kadın işçi ölümünün gerçekleşmemiş olmasıdır. Gerçekliği oldukça şüpheli olan bu durum kadının meslek hastalığına bağlı ölümlerde görünmezliğinin bir göstergesidir.

Var olan tablo, işçi sağlığına ve güvenliğine yapılacak yatırımları maliyet unsuru olarak değerlendiren sermayenin, hükümet üzerindeki etkisinin sonuçlarından biridir.

² 2017 SGK verileri, rapor hazırlanırken yayınlanmış olan en son veriler kullanılmıştır.

Ülkemizde sendikalaşma oranının oldukça düşük ve çalışanların yaklaşık yüzde 95'inin toplu sözleşme kapsamı dışında olması, makro planda çalışma hayatındaki dengelere olduğu gibi bu süreçte de sendikaların müdahalesini zorlaştıran çok temel bir faktördür. İş kazası sonucu işçi ölümlerinin, işçilerin en örgütsüz olduğu inşaat, tarım sektörlerinde ve özellikle de esnek/kuralsız, olumsuz çalışma koşullarının işçileri her an ölümlerle karşı karşıya bıraktığı pek çoğu kayıtsız taşeron işyerlerinde olması, elbette tesadüf değildir.

Bu koşullar sendikalara önemli görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Bu nedenle sendikal örgütlenme, işçilere kazandırabileceği pek çok ekonomik ve sosyal hakların yanında, çalışma hayatının sağlık ve güvenlik yönünde dönüştürülebilmesinde de en önemli ve etkin yoldur.

Tablo 3: İŞİG Meclisi İş Cinayetleri ve Meslek Hastalığı Sonucunda İşçi ve Çocuk İşçi Ölümleri

Yıl	İş Kazası / Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm				Zorunlu Sigortalı Sayısı (4-a/1)	Ölüm Oranı (yüz binde)
	Erkek (en az)	Kadın (en az)	Toplam (en az)	Çocuk işçi (en az)		
2012*	817	61	878	33	11.940.000	7
2013	1.132	103	1.235	59	12.484.000	10
2014	1.755	131	1.886	54	13.240.000	14
2015	1.610	120	1.730	63	13.999.000	12
2016	1.860	110	1.970	56	14.059.000	14
2017	1.890	116	2.006	60	14.477.000	14
TOPLAM	9.0764	641	9.705	325	80.199.000	12

* Cinsiyeti belirlenemeyen 9 işçi erkek işçi hanesine eklenmiştir.

Meclis verilerinden yola çıkarak hazırlanan Tablo 3'den de görüleceği gibi, işçi ölümlerinin yıllar içinde bir azalma göstermediği ortadadır. Daha önce de belirtildiği üzere, SGK kayıtlarına çocuk işçilik, kayıt dışı işçilik alanında meydana gelen ölümler yansımamaktadır. Meclis, işyerlerinde ya da çalışırken meydana gelen olayları toplamakta ve çeşitli kategorilere göre veriler oluşturmaktadır. Çocuk işçi ölümlerini, göçmen işçi ölümleri ya da cinsiyete göre sunmaktadır. Tablo 3'de çocuk işçi ölümleri ve cinsiyete göre veriler bulunmaktadır. Yasa'nın Yayımlandığı 30/06/2012 tarihinden 2017 yılı sonuna kadar en az 9705 işçi hayatını kaybetmiştir. Ölen işçilerin en 641'i kadın ve 325'i çocuk işçidir.

Tablo 4: Meslek hastalığı ve İş Cinayetlerine Sonucu Ölüm Aylık Bağlanan Dosya Sayısı (5510 sayılı kanun 4-1/a kapsamında)

Yıl	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm Bildirimi	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm Geliri Bağlanan Dosya Sayısı	Bildirim ve Aylık Bağlanan Dosya Farkı
2005	1.096	1.675	579
2006	1.601	1.700	99
2007	1.044	1.737	693
2008	866	1.472	606
2009	1.171	2.638	1.467
2010	1.454	3.040	1.586
2011	1.710	2.984	1.274
2012	745	2.575	1.830
2013	1.360	2.978	1.618
2014	1.626	1.809	183
2015	1.252	2.758	1.506
2016	1.405	2.829	1.424
2017	1.633	3.246	1.613
Toplam	16.963	31.441	12.865
Ortalama	1.305	2.419	1.114

Kaynak: SGK Yıllıklarından Hesaplanmıştır ³

Tablo 4'te, 2005 yılından 2017 yılına kadar iş kazası ve meslek hastalığı sonucunda ölümler ve aylık bağlanan dosya sayısı veriliyor. Davaların sonuçlanması uzun zaman aldığı için veriler, o yılın ölümlerini yansıtmamaktadır. Geniş bir zaman aralığının görülebilmesi için Tablo, 2005 yılından itibaren başlatılmıştır. Böylece yıl bazında kesin sayılara ulaşılmasa bile, ortalama olarak daha gerçekçi işçi ölümü verilerine ulaşmak mümkün olmaktadır. SGK'nın bildirim yapılan yıllık iş kazası ve meslek hastalığı ölüm sayıları ilk sütunda verilmektedir. Verilerin 13 yıllık ortalaması alındığında 1.278 olan işçi ölümleri sayısının, aylık bağlanan dosya sayısı üzerinden değerlendirildiğinde 2.419'e yükseldiği görülmektedir. İki veri seti arasında yıllık ortalama 1.114 gibi oldukça ciddi bir fark söz konusudur. Çok sayıda iş cinayetinin SGK kayıtlarına yıl bazında yansımadağı, ancak dava veya müfettiş incelemesi sonucunda iş kazası veya meslek hastalığı olarak değerlendirildiğini söylemek mümkündür.

İşçilerin çalışma sırasında sağlıklarının korunması ve gerçekte iş cinyeti olarak adlandırılması gereken iş kazalarının azaltılması, çalışma yaşamının en acil sorunudur. Bunun için aşağıdaki önerilerin hayata geçmesi gerekmektedir.

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun maddelerinin ve yönetmeliklerin uygulanma tarihlerinin ötelenmesinden, uygulama kapsam alanının daraltılmasından vazgeçilmelidir.
- İşçi ölümleri, iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi için, sosyal tarafları da kapsayan, işçi odaklı bir İSİG politikası hayata geçirilmelidir.
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanında toplumsal cinsiyet rolleri de göz önünde bulundurulmalı, kadın işçilerin ev içi ve bakım emeği de hesaba katarak çalışmalar yürütülmelidir.
- Kayıt dışı çalışma, çocuk işçilik, kaçak göçmen işçilikle etkin bir mücadele yürütülmelidir. Bu alanlarda kayıtlara girmeyen, ciddi oranda işçi ölümleri, iş kazaları, meslek hastalıkları ortaya çıktığı bilinmektedir.
- Kiralık işçilik yasası iptal edilmeli taşeron çalışma ve diğer esneklik uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Meslek hastalıklarının önlenmesi için öncelikle tanı konulmalıdır. Bunun için gizlenmiş meslek hastalıklarının bilinmesini sağlayacak bir sistem hayata geçirilmelidir.
- Devlet, Yasa'nın ve ilgili yönetmeliklerin uygulanmalarının denetleme görevini yerine getirmektedir. Caydırıcı cezalar uygulamaya konulmalıdır.
- İşçi sağlığı ve güvenliği uzmanlarının bağımsızlığını sağlayacak iş güvencesi ve ekonomik bağımsızlık sağlanmalıdır. Çalışan temsilciliği sistemi güçlendirilmeli, iş güvenceleri ve görev yapacakları süre tanımlanmalıdır.
- Özgür, demokratik ve bağımsız sendikal anlayışın önündeki engellerin yanı sıra, yasalardan ve işverenden kaynaklı sendikal örgütlenmenin önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Sendikal örgütlülük teşvik edilmeli, yandaş sendikacılık anlayışı terk edilmelidir.
- Sendikaların işçi sağlığı ve güvenliği alanında inceleme yapabilmesinin önünü açacak yasal düzenlemesi yapılmalıdır.
- Sendikaların meslek örgütlerinin alana yönelik yapılacak yeni düzenlemelerde bilgi ve deneyimlerine başvurulmalıdır.

³ 2017 SGK verileri, rapor hazırlanırken yayınlanmış olan en son veriler kullanılmıştır.

Sendikamız Yönetim Kurulu, 2016-2019 faaliyet dönemi boyunca İSİG alanına özel bir önem verdi, çalışmalarını çeşitlendirdi ve yeni çalışmalar başlattı. İşyeri incelemeleri, ergonomi çalışması, alana dönük araştırmalar bu dönem ki çalışmaları oluşturmaktadır.

İşyeri İncelemeleri

Birleşik Metal-İş Sendikası, örgütlü olduğu işyerlerinde iş kazalarını azaltmak ve olası işçi ölümlerinin önüne geçmek, işçilerde bu alandaki farkındalığı geliştirmek, gerekli önlemlerin alınması için işverenler üzerinde basınç oluşturmak adına sendikal alanda daha önce yapılmamış bir çalışmayı hayata geçirdi. İşyerlerinin İSİG alanından bir fotoğrafını görmek için teknik bir inceleme başlattı. Çalışmanın ön hazırlıkları ve ilk uygulama örneklerinde Team Prevent ekibinde yer alan İSG Uzmanları Serdar Ömer Kaynak, Can Doğan ve Zehra Güner'den destek alındı. 2016 yılı Nisan ayında incelemelere başlandı.

Yöntem olarak,

- Hazırlanmış bir checklist işyerinde temsilci ve işyeri güvenlik uzmanı ile birlikte değerlendirilmesi,
- İşyeri temsilcileri, işyeri güvenlik uzmanı, sendika uzmanı birlikte saha turu yapılması,
- Tespit edilen eksiklikler ile ilgili rapor hazırlanması,
- Raporun temsilciler eliyle işyeri yönetimine ve İSG Kurulu'na sunulması,
- İyileştirmelerin gündeme alınması, iyileştirmelerin takibi,

benimsendi.

Sahaya inmeye başladıkça işverenlerden değişik tepkiler geldi. Kimisi, bir sendikanın işyerlerinde teknik bir incelemeyi içeren böylesi bir çalışmayı başlatmış olmasını olumlu karşıladı. Çalışma boyunca oldukça kolaylık sağladılar. Çalışmayı önemsediklerini açıkça dile getirdiler. Çok az sayıda işyerlerinde, işverenler çalışmaya oldukça mesafeli yaklaştılar. Öteleme, iptal etmeye çalışma gibi çaba içine girenler oldu. Ya da, inceleme ekibinin çalışmasını kısıtlamaya çalıştılar, işyerinde tespit edilen uygunsuzluklarla ilgili resim çekilmesine izin vermeme, işyerinde geçirilen süreyi kısaltma, bilgi paylaşımında çekinceler şeklinde davranışlar sergilediler. Ortaya çıkan kimi zorluklar, işyerinde işyeri temsilcilerinin inisiyatifi ve şube yönetimlerinin müdahalesi ile aşıldı. Programımıza aldığımız işyerlerinde işyeri incelemelerimizi gerçekleştirdik.

İncelemelerin ve raporların tamamlanmasından sonraki aşama bu raporların işyeri İSG aksiyon planının bir parçası olarak değerlendirilmesi oldu. Tamamlanan raporlar, işyerlerinin hemen hemen hepsinde işyeri temsilcilerinin son kontrolünden sonra işyeri İSG kurulunda paylaşılmak üzere kurula sunuldu. Değerlendirmeye alınması talep edildi.

Rapor bulgularına göre; işyeri koşullarında acil iyileştirme yapılması istenen yerlerde şube yönetimlerinin devreye girmesi söz konusu oldu. Özellikle bir işyerinde, işverenin iyileştirme yapmayı toptan reddetmesi üzerine işyerine ihtar çekildi. Ardından, işveren ve sendika arasında iyileştirmelere başlayacağına taahhüt eden bir protokol imza altına alındı.

Sonuçta, bir çok işyerinde, dikkate değer sayıda iyileştirmenin zaman içinde gündeme alındığı ve yapıldığı görüldü.

Bu çalışmayı önemli kılan bir yön de, bir sendikanın işyerinde işçi sağlığı ve güvenliği alanında yapılacak olan iyileştirmeler hedefinde, sendikal örgütlülükle uzmanlığın buluşturulması oldu. İşçi sağlığı ve güvenliği alanında işyerleri düzeyinde teknik çalışmayı içeren bir inceleme çalışması başlatmış oldu. Bu çalışmayla, öngörülen hedeflerin dışında da çok önemli kazanımlar elde edildi.

Bunlar;

1. Sendikal alanda ilk kez işçi sağlığı ve güvenliği konusu, işyeri düzeyinde teknik bir çalışma olarak ele alındı.
2. En önemlisi de, işyerlerinde sendikanın İSG ekibinin tespit etmiş olduğu eksiklerin, uygunsuzlukların giderilmeye başlanmış olmasıdır.
3. Sendikanın elinde örgütlü olduğu işyerleri hakkında çok önemli bir veri tabanı oluşmuş oldu.
4. İşçi temsilcilerinin farkındalığı, bilgi birikimi artmış oldu.
5. İşçi temsilcilerinin İSG kurulunda konuları güçlenmiş, özgüvenleri artmış oldu.
6. Temsilcilerin İSG kurullarına vermiş olduğu önem arttı, katılımlarının düzenliliği sağlandı.
7. İşçilerle işyeri ortamında buluşularak, soruları yanıtlandı.
8. Sendikanın işyerlerinde İSİG ile ilgili bir çalışma başlatmış olması, ziyaret edilen işyerlerinde sendika üyelerinde büyük bir memnuniyet yarattı. Sendikal örgütlülüğü ve sendikal bağlılığı arttıran bir çalışma oldu.
9. İncelemelerin ardından, işçilerde oluşan davranış değişikliğinin gözlenmesi sonucunda, işçi temsilcilerinin talebi üzerine işyerlerinde sendika uzmanları tarafından İSG eğitimleri verilmeye başlandı. İncelemeleri tamamlanan yedi işyerinde de işyerinde üretim durdurularak 2 saatlik İSG eğitimleri yapıldı.
10. İşyerlerine özel, - işçilere eğitim verilebilecek- veri toplanmış oldu.
11. Sendika Nisan 2016 ayından itibaren yeni başlayan ve yenilenen toplu sözleşmelere sendikanın işyerlerinde inceleme yapabilme hakkını toplu sözleşme maddesi olarak koymaya başladı. Böylece bu çalışmanın sürekliliği sağlanmış ve işyeri incelemeleri sözleşme güvencesine alınmış oldu.
12. İşyeri incelemeleri aynı zamanda iyi işyeri uygulamaların işyerinden işyerine taşınması yoluyla yaygınlaşmasına aracı olmuş oldu.

2016-2019 Faaliyet Dönemi "İşyeri İncelemeleri" Toplu Sözleşme Maddesi Olan İşyerleri

SIRA NO	ŞUBESİ	İŞYERİ ADI
1	Anadolu Şube	KLİSOM KLİMA SOĞUTMA (Kapandı)
2	Anadolu Şube	PETROTEK SONDAJ
3	Anadolu Şube	ODS
4	Bursa Şube	WORTINGTON
5	Gebze Şube	CAVO
6	İstanbul 1 No'lu	MATA
7	İstanbul 1 No'lu	AKS OTOMOTİV SAN. ve TİC. A.Ş.
8	İstanbul 1 No'lu	AKGÜN
9	İstanbul 1 No'lu	TABO OTOMOTİV MAKİNA SAN.
10	İstanbul 1 No'lu	VALFSAN DIŞ TİC. LTD. ŞTİ.
11	İstanbul 1 No'lu	COFLE TK
12	İstanbul 1 No'lu	SANEL
13	İstanbul 1 No'lu	MERT AKIŞKAN
14	İzmir Şube	İMPO MOTOR
15	Kocaeli Şube	BAYSAN TRAFO
16	Kocaeli Şube	CEM TENCERE
17	Kocaeli Şube	ÇOKYAŞAR HALAT
18	Kocaeli Şube	MARMARA SİEGENER
19	Kocaeli Şube	TEKNO MACCAFERRİ
20	Trakya Şube	EPTA
21	Trakya Şube	HİDRO-MAK DAMPER
22	Trakya Şube	KONVEKTA KLİMA VE SOĞUTMA
23	Trakya Şube	MARMARA SİEGENER

İSİG Atölyesi

Birleşik Metal-İş, işyerlerinde başlattığı inceleme çalışmalarının etkinliğini arttırmak, temsilcilerin farkındalığını geliştirmek için 17-18 Ekim 2016, 21-22 Nisan 2017, 2-3 Mayıs 2018 çalışmalarında işyeri temsilcilerinin katıldığı atölyeler gerçekleştirdi. Atölyelerde işyerlerine iletilmiş olan raporlar ve sonrasında yürütülen çalışmalar değerlendirildi. Yapılan değerlendirmeler göstermiştir ki; işçi sağlığı ve güvenliği alanında yapılan bu çalışmanın işyerinde çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi direkt etkilerinin yanında çok önemli çıktıları da olmuştur.

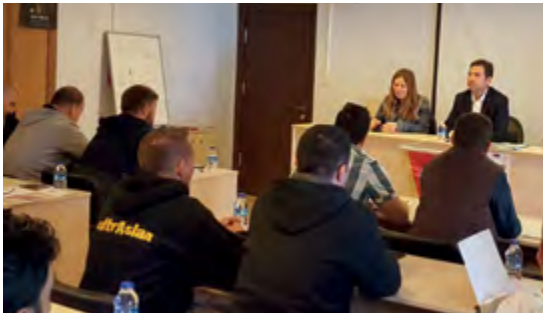
Sendika, işçi sağlığı ve güvenliği alanında da birikimini ve profesyonelliğini geliştirdi, geliştirmeye devam ediyor. İşçi sağlığı ve güvenliği alanını da sendikal politikalarının bir parçası haline getirdi, söylemin ötesinde pratik bir çalışmaya imza attı.

İşçi temsilcileri alanda mücadele edebilme yeteneklerini geliştirmiş, sendikal örgütlülüğün güçlenmesine katkı sunmuştur. İSİG atölyelerinde de işçi temsilcileri bu çalışmanın kesinlikle devam etmesi ve periyodik hale getirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Bu atölye çalışmalarında işyeri temsilcileri, raporun değerlendirilmesi sonucunda işyeri koşullarında yapılan iyileştirmeler üzerine geri bildirimde bulundular:

- Çok sık preslerde iş kazasının yaşandığı bir işyerinde, çalışmamız sonrasında, yüzde 90 oranında preslere korumanın yapıldığı ve çalışmaların devam ettiği bilgisine ulaştık.
- Bir işyerinde, raporda yazılı iyileştirmelerin tamamına yakının yapıldığı; kaynak alanının üretim alanının dışına taşınması, havalandırma sisteminin kurulması, yüksekte çalışma ile ilgili önlemlerin alındığı, kaldırma aracındaki zincirlerin değiştirildiği, torna tezgahlarında güvenlik çalışmalarının başladığı, CNC'lerde yağ yakma sonucunda ortaya çıkan dumanın çalışma ortamından uzaklaştırılması için deneme çalışmalarına başlandığı bilgisi verildi.
- Bir diğer işyerinde, mesleki yeterlilik belgeleri ile ilgili eksiklerin giderildiği, kaynakçı ve bakımcıların eğitimlerine başlandığı, istifleme alanının tekrar elden geçirildiği, boyahanedeki tutulan kimyasalların çalışma alanı dışına çıkarıldığı görüldü.
- Bir döküm fabrikasında maça hanede bulunan kum siloların talebimiz üzerine üretim alanından çıkartıldığını öğrendik. Bir başka işyerinde, döküm alanındaki havalandırma yenilendi, üretim prosesinde kullanılan zararlı kimyasal zararsız olan ile değiştirildi.
- İSİG kurulunun kâğıt üzerinde olduğu 180 işçinin çalıştığı bir işyerinde, Kurul fiili olarak da çalışmaya başladı. İlk toplantısında ilk aksiyon sendika raporu esas alınarak hazırlandı. Acil durum planı üzerinde çalışıldı. Yangın merdiveni inşası başladı. Çalışmanın yapıldığı işyerlerinde kimyasallardan havalandırmaya kadar birçok iyileştirmeler yapıldı.
- Bir diğer işyerlerinde de pek çok iyileştirmenin gündeme alındığı ve üzerinde çalışıldığı bilgisi mevcuttur. Bu çalışma aynı zamanda, iyi uygulamaların işyerinden işyerine yaygınlaşmasında yardımcı olan bir çalışma görevini de yüklenmiştir. Birçok işyerinin gözlemlenebilmesi fırsatı veren çalışma, bir işyerinde görülen iyi uygulamaların başka işyerlerine de sunulmasına katkı sunmuştur.

Ayrıca, Sendikamız İSİG dairesi, 2016 yılında başlattığı bu çalışmayı 2017 yılında 9. Adana İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresinde ve Çalışma Bakanlığı tarafından düzenlenen 6-9 Mayıs 2018 tarihleri arasında düzenlenen 9. Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi'nde bildiri ile sundu.

28 Nisan "İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybedenleri Anma Ve Yas Günü" Etkinlikleri

Sendikamız 2016-2019 faaliyet döneminde, her yıl çeşitli etkinliklerle hem sendika üyeleri, hem işverenler hem de kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla yönelik olarak kimi etkinlikleri hayata geçirdi.

Her yıl, 28 Nisan tarihinin resmi olarak "yas günü" ilan edilmesi çağrısı talebini ısrarla dile getirdik.

Her yıl yayınladığı yayınlamış olduğu bildiri işyerlerinde okundu ve iş cinayetlerinde hayatını kaybeden işçiler anıldı.

28 Nisan 2016 tarihinde "İş Cinayetlerinde Kayıtlı-Şılık" başlığı ile yayınladığı raporla kayıt altına alınmayan meslek hastalıklarına ve metal sektöründe yaşanan iş cinayetlerine dikkat çekildi.

İşyerlerimizde 28 Nisan Bildirisi okundu

28 Nisan "İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybeden İşçileri Anma ve Yas Günü" İlan Edilsin

28 Nisan tarihi dünyanın pek çok ülkesinde "İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybeden İşçileri Anma ve Yas Günü" olarak kabul edilmeye başlandı. Bugün pek çok ülkede, çeşitli sendikalar ve işverenler tarafından küresel düzeyde anma ve yas günleri kutlanıyor. Türkiye'de ise bu günün 28 Nisan olarak kabul edilmesini isteyenler küresel düzeyde anma ve yas günleri kutlanıyor.

İşyerlerinde okunan, basına gönderilen bildirimiz.

28 NİSAN "İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybeden İşçileri Anma ve Yas Günü" İLAN EDİLSİN!

İş cinayetleri hız kesmiyor. Her gün ortalama 6-7 işçi tamamıyla önlenemez olan kazalarda alınmayan önlemler nedeniyle hayatını kaybediyor. Sermayenin kar hırsı işçileri öldürüyor. İşçi ölümlerine dikkat çekmek, iş cinayetlerinde ölenleri anmak ve iş cinayetlerinin durdurulması için 28 Nisan, Dünya'nın pek çok ülkesinde "İş Cinayetlerinde Hayatını Kaybeden İşçileri Anma ve Yas Günü" olarak kabul edilmiştir.

Bugün pek çok ülkede, çeşitli sendikalar ve üyesi olduğumuz uluslararası konfederasyon Küresel Sanayi İşçileri Sendikası (Industrial) tarafından iş cinayetlerine dikkat çekmek için etkinlikler yapılıyor.

Oysa her gün 6-7 işçinin iş cinayetlerinde hayatını kaybettiği ülkemizde, 28 Nisan resmi olarak "Anma ve Yas Günü" olarak kabul edilmiyor. 28 Nisan'ın "Anma ve Yas" günü olarak ilan edilmesi, ölen işçilerin anılması ve kalan işçiler için sağlıklı ve güvenli çalışma ortamlarının yaratılmasının bilince çıkarılması için önemlidir.

Devlet kademelerinden başlayarak, işverenlerden kamuoyuna iş cinayetlerinin durdurulması ve farkındalığın oluşması için duyarlılığın önemli bir ifadesidir.

Ayrıca, iş cinayetlerinde hayatını kaybedenleri anmak, aileleri ile dayanışma içinde olmak, acılarına ortak olmak vicdani bir sorumluktur.

Çalışma şartları öldürüyor ya da hasta ediyor!

ILO verilerine göre; Dünya’da her 15 saniyede 1 işçi, iş cinayetlerinde hayatını kaybediyor. Her yıl 2 milyon fazla işçi meslek hastalığı ve iş kazaları sonucu hayatını kaybediyor.

Ülkemizde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’nin verilerine göre; 2017 yılında 2006 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. 2018 yılının ilk 3 ayında ölen işçi sayısı en az 386’ya ulaştı. 2002-2017 yılları arasında en az 22 bin işçi hayatını kaybetti.

İşyerlerinde alınmayan önlemler, işçi sağlığına yapılacak yatırımı maliyet gözüyle bakan patron zihniyeti, kar hırsı, artan üretim baskısı, esnekleşen ve kurlsız hale gelen çalışma koşulları işçilerin sağlığını bozuyor, iş cinayetlerini ortaya çıkarıyor.

Biliyoruz ki, istihdamın değişen yüzü taşeron çalışma, kiralık işçilik, gibi giderek yaygınlaşan esnek çalışma biçimleri, sağlık ve güvenlik önlemlerini esnekleştiriyor. Esnekleşen çalışma koşulları, uzayan çalışma saatleri iş kazalarına, iş cinayetlerinin kaçınılmaz hale gelmesi demektir. Mevcut sistem meslek hastalıkları, takipsizlik tespit sürecindeki zorluklar yüzünden ortaya çıkartılmıyor.

Davutpaşa, Soma, Ermenek ve Torunlar katliamları toplum vicdanında ve hafızasında kapatılmayacak yaralar açtı. İş cinayetlerinin gerçek sorumluları hak ettikleri cezaları almıyor, davalarda işverenlerin sorumluluğu örtbas ediliyor.

Bir 28 Nisan gününde daha, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na çağrımızı tekrarlıyoruz. 28 Nisan İş Cinayetlerinde Kaybettiğimiz İşçileri Anma ve Yas Günü olarak ilan edilmelidir.

İş cinayetlerinin ve meslek hastalıklarının önlenmesi için;

Sendikal örgütlenmenin ve özgürlüklerin önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. İSİG alanının işçi sınıfının temel mücadele alanlarından biri olarak ele alınmalıdır.

Kiralık işçilik, taşeron ve diğer güvencesiz çalışma biçimlerinin ortadan kaldırılmalı, insan onuruna yaraşır işler için mücadelenin zemini güçlendirilmelidir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanının piyasanın kar döngüsünün bir parçası yapılmasına karşı denetimler açısından özerk ve demokratik bir yapının sendikalar, meslek oda ve birlikleri ve üniversiteler ile oluşturulması sağlanmalıdır.

Sağlık ve güvenlik alanına yönelik cezalar caydırıcı nitelikte olmalıdır.

İş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıtdışı ile mücadelenin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Meslek hastalıklarının tespitine yönelik prosedür sadeleşmesi ve kısaltılması hedeflenmelidir

BİRLEŞİK METAL-İŞ
Genel Yönetim Kurulu

Vicdan ve Adalet Nöbetinde

İş cinayetlerinde hayatını kaybeden işçilerin aileleri her ayın ilk Pazar günü Galatasaray Meydanı’nda Vicdan ve Adalet Nöbeti” eylemi yapıyor.

Tedbirsizlik, denetimsizlik işçilerin ölümüne, sakat kalmasına neden oluyor. Patronlardan hesap soran yok, adalet vicdanları rahatlatmıyor. Aileler acıları ile baş başalar. İşçi yakınları adalet yerini bulsun, başka iş cinayetleri olmasın diye mücadelelerine inatla devam ediyorlar.

Birleşik Metal-İş Sendikası, iş cinayetlerinde hayatını kaybeden işçilerin ailelerinin adalet arayışına destek vermek için 1 Nisan 2018 tarihinde 71’incisi yapılan “Vicdan ve Adalet Nöbeti” eylemine katılarak destek verdi.

İş Kazaları Sempozyumu

2019 yılı 28 Nisan etkinliği kapsamında “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Sempozyumu” yapıldı. 26 Nisan 2019 tarihinde Old Castle Hotel Gebze- Kocaeli adresinde düzenlenen etkinliğe, İSG ku-

rullarında görevli sendika temsilcileri ve şube yönetim kurulları ve merkez yönetim kurulu üyeleri katıldı. Sendikamız Bilim Danışma Kurulu’nda yer alan akademisyenlerin de desteği ile yapılan etkinlikte, İş kazaları, metal sektöründe iş kazaları ve metal sektöründe meslek hastalıkları başlıklarında sunumlar yapıldı.

Prof. Dr. Peri Arbak’ın moderatör olarak yer aldığı ilk oturumda, İSG uzmanı İlkur Başer “İşçi Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi” başlığı ile geçmişten günümüze alanda yaşanan gelişmeleri aktardı.

Doç Dr. Serkan Öngel; Üye kimlik Araştırması sonucunda elde edilen işçilerin sağlığı ile ilgili verileri "Üye Kimlik araştırması ve Metal İşçileri Sağlık ve Güvenlik Gerçeği" başlığı ile yaptığı sunumda aktardı.

İkinci oturum Prof. Dr. Zeki Kılıçaslan moderatörlük yaptı. "Metal Sektöründe görünen İş Kazaları" sunumu İSG Uzmanı Zehra Güner tarafından; "Metal Sektöründe Meslek Hastalıkları ve İş kazaları" sunumu Dr. Ahmet Telloğlu tarafından sunuldu. Son olarak, "İşçi sağlığı ve İş Güvenliği Sendikal Örgütlenme" başlıklı sunum İSG Uzmanı Nuran Gülenç tarafından yapıldı.

Genel Başkan Adnan Serdaroğlu'unun açılışını yaptığı toplantı DİSK Tiyatro İşçileri'nin hazırlamış olduğu iş kazaları temalı oyun ile sona erdi.

Beslenme Atölyesi

İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi Beslenme Grubu ile Sendikamız Genel Merkez Konferans Salonu'nda "İşçi Sağlığı ve Beslenme Atölyesi" etkinliği düzenlendi. 27 Haziran 2019 tarihinde yapılan etkinlikte, açılış konuşmaları Sendikamız Genel başkanı Adnan Serdaroğlu ve İSİG beslenme Grubu adına Çetin Durukanoğlu tarafından yapıldı.

"İşçi Sağlığı ve Beslenme" başlığı altında, sağlıklı beslenmenin işçi sağlığı açısından önemi Ziraat Mühendisi ve İSG uzmanı Gökhan Turan tarafından sunuldu.

Maden-İş sendikası tarafından hayata geçirilen kooperatifleme deneyimi ve işçilerin hayatında bıraktığı izler bir deneyim aktarımı olarak Doç. Dr. Serkan Öngel tarafından 1980 öncesi "DİSK Maden-İş Kooperatif Deneyimi" başlığı ile sunuldu.

Hâlihazırda işyerlerinde devam eden kooperatif deneyimlerine örnek olarak ISUZU baş temsilcisi Fevzi Yıldız kooperatifin nasıl hayata geçtiği ve işletildiği üzerine bilgiler paylaştı.

Dr. Erol Ünder "İşyerlerinde Beslenme" başlığı ile yeterli, sağlıklı ve dengeli beslenmenin sağlık açısından önemine değindi.

Bilim Danışma Kurulu İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Çalışmaları

Bilim Danışma Kurulu İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Grubu daha sonraki yıllarda da İSİG çalışmalarına da rehberlik edebilecek bir anket çalışmasını otomotiv sektörü ve yan sanayiinde faaliyet gösteren işyerlerinde işyeri sendika temsilcileri arasında gerçekleştirdi.

23 işyerinde 52 işyeri sendika temsilcisi ile yapılan çalışma ile sendika temsilcilerinin işçi sağlığı ve güvenliği alanındaki farkındalıklarının ölçülmesi hedeflendi. Çalışmasının sonuçlarına ilişkin veriler, Makine Mühendisleri tarafından 23-26 Ekim 2019 tarihinde yapılan I. Uluslararası X. Ulusal İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresi'nde sunumu yapılarak paylaşıldı.

Ayrıca 29-30 Kasım 2019 tarihleri arasında TMMOB, DİSK, İstanbul Tabip Odası İstanbul Barosu, İstanbul İSİG Meclisi ve İşyeri Hekimleri Derneği tarafından düzenlenen ve 7. Yılında İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun Değerlendirme Sempozyumu'nda, Sendikamız İSİG Uzmanı Nuran Gülenç "Sendikaların İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Alanında Yetki ve Sorumlulukları" başlıklı bir sunum yaptı. Sunumda sendikaların İSİG alanının gelişimine katkıları ve Sendikamızın bu alanda başlatmış olduğu çalışmaların altı çizildi.

Sendikamızın Ergonomi Çalışması

İşyerlerinde uzun süredir üretimi artırma adı altında işçilerin iş yükleri artırma yönünde eğilimler gündeme gelmektedir. İş yükünün artması işçileri birçok yönden etkilemekte ruh ve beden sağlığını etkilemektedir.

İş yükünün artması ve işyerlerinde şikayetlerin artması sonucunda sendikamız bu alanda uzmanlarının kapasitesini arttırmak için çalışma başlattı ve ergonomi alanında eğitim almalarını sağladı. Sendikamızın ilgili uzmanları MTM Derneği ile yapılan bir anlaşma ile Eylül-Ekim ayları içerisinde 15 günlük eğitimin ardından işçi sağlığı iş güvenliği alanındaki çalışmalarına ergonomi başlığını da eklediler. Birleşik Metal-İş Sendikası Yönetim Kurulu 2018 yılından itibaren aşağıdaki politika belgesini kabul etti.

“SAĞLIKLI ÇALIŞMAYA UYGUN KABUL EDİLEBİLİR İŞ YÜKÜ”

SENDİKA POLİTİKA BELGESİ

1. Üretim sürecinde işçinin maruz kaldığı fiziksel iş yükü çoğu durumda sağlık ve güvenlik riskleri ortaya çıkarmaktadır. Bu riskler, üretim adedi ve performans baskısıyla daha da artmaktadır. Artan riskler, iş kazaları ve meslek hastalıklarına neden olmaktadır.
2. Üretimde aşırı iş yükü, işçilerin sendikal tedbir talebini gündeme getirmektedir.
3. İşçiler, üretim sürecinde “sağlıklı çalışmaya uygun, kabul edilebilir iş yükü” altında çalışmalıdır.
4. “Kabul edilebilir iş yükü” ölçülebilir bir kavramdır. İşçinin üretim sırasında maruz kaldığı iş yükü analiz edilmeli, iş yükünün yarattığı sağlık ve güvenlik riskleri tespit edilmelidir.
5. İş yükü, işçi sağlığı ve güvenliği kapsamında ve ergonomi prensipleri ışığında ele alınmalıdır.
6. Üretim prosesleri tek taraflı belirlenmektedir. Prosesler, işçilerin maruz kaldığı iş yükünün uygunluğu açısından denetlenebilir. Sendikanın bu konuda itiraz etme ve iyileştirme talep hakkı olmalıdır.
7. Bu doğrultuda Birleşik Metal-İş Sendikası;
 - a. Üyesi işçilerin “sağlıklı çalışmaya uygun, kabul edilebilir iş yükü” altında çalışması için mücadele eder.
 - b. Sendikanın çalışmaları, işçi sağlığı ve güvenliği çalışmalarının bir parçası olarak oluşturulan “iş yükü ve ergonomi” birimi tarafından yürütülür.
 - c. Üyelerden gelen şikâyetlerin çözümü için çalışmalar yapar.
 - d. Yönetim kurulları ve işyeri sendika temsilcileri başta olmak üzere, sendika kadroları için planlı eğitimler verir.
 - e. Yazılı ve görsel materyal hazırlar.
 - f. “Kabul edilebilir iş yükü” için denetleme, itiraz ve iyileştirme hakkının toplu iş sözleşmelerinde yer alması için çalışmalar yapar.
 - g. Teknik gelişmeleri takip eder, ilgili kurumlarla işbirliği yapar, gerektiğinde destek alır.

Bu politika belgesinin hazırlanıp kabul edilmesinin ardından sendikamız tarafından, üyelerimizden gelen şikâyetler sonucunda SCM işyerinde ayrıntılı bir çalışma yapıldı. Yine ABB Elmek, Valfsan, Çokyaşar işyerlerinde işçi işveren arasında çıkan itilaf konusu olan alanlarda çalışma yürütülerek işyeri yönetimine rapor sunuldu.

İş yükü Analizi Örnek Raporu

Montaj hattında yapılan işçilerin iş yükünü tespit etmeye yönelik ergonomi analizi. Analizde iyileştirme önerileri de yapılmaktadır.

RAPOR ÖZETİ

ÇALIŞMANIN KAPSAMI:

Pedal takımı montaj hattı ergonomi analizi.

ANALİZ YÖNTEMİ:

Proseste biyomekanik yüklerden kaynaklı iş yükü nedeniyle ortaya çıkabilecek riskleri değerlendiren EAWS analiz yöntemi kullanılmıştır.

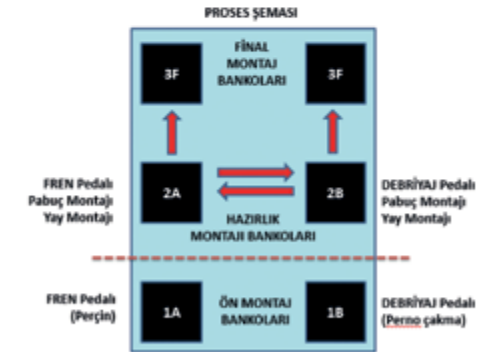
Çalışmada; 1) Kuvvet-hareket sıklığı-kavrama tipi 2) Bilek-dirsek-omuz duruşları 3) Çalışma süreleri 4) Ekstra faktörler incelenerek vücut üst uzuvların maruz kaldığı biyomekanik yüklerle çalışma analiz edilmiştir. Analizlerde kullanılan döngü süreleri için, ilgili bankoya ait operasyon kartında istenen parça çevrim süreleri dikkate alınmıştır

Analiz sonuçları üç ayrı kategoride ortaya çıkmaktadır. Yeşil Kategori 0-25 puan aralığıdır, sıfır risk veya düşük risk içerir. Sarı kategori 25-50 puan aralığıdır, azaltılması gereken riskleri içerir. Kırmızı kategori 50 üzeri puan aralığıdır, kaçınılması, gerekirse tasarım değişikliğine gidilmesi gereken yüksek riskler içerir.

YAPILAN ÇALIŞMA:

Analizde kullanılan veriler, Proseste ait operasyon kartları ve yapılmış video çekimleri ile iki günlük saha çalışmasından elde edilmiştir.

Analizde, şekilde gösterilen proses şemasındaki bankolar dikkate alınmıştır. Ön Montaj bankoları (1A ve 1B) için ayrı ayrı, Hazırlık Montajı (2A ve 2B) ve Final Montaj bankoları için birer analiz yapılmıştır.

ÖZET BULGULAR:

- Aşağıda her bir bankoya ait ortaya çıkan risk puanları bulunmaktadır:

I	II	III	IV	TOTAL	
(FFG)	+ POST	+ ADD. FACT.)	x DUR.PTS.	=	
3,17	+ 0,37	+ 2,00	x 6,67	=	37 1A
2,69	+ 2,53	+ 0,00	x 6,67	=	35 1B
7,24	+ 0,24	+ 0,00	x 6,67	=	50 2A-2B
3,44	+ 0,88	+ 0,00	x 6,67	=	29 3F

- Bankoların tümünde çalışma ergonomik riskler açısından **sarı** kategoridedir. Risk puan ayrıntıları bankoların EAWS Analiz Raporlarında verilmiştir.
- 25-50 puan aralığına denk düşen sarı kategori, ilgili operasyonlarda kimi ergonomi sorunlarına işaret etmektedir. Ergonomi risklerinin kuvvet-frekans-kavrama, bilek-dirsek-omuz duruşu, çevre faktörleri ve çalışma süreleri ayrıntıları bankoların EAWS Analiz Raporlarında yer almaktadır.
- Ergonomi riskleri dışında, operasyonların parça çevrim sürelerini etkileyen ve tekrarı farklılıklar gösteren çeşitli aksaklıklar gözlemlenmiştir. Altta tablodaki bir özet dökümü yapılan bu aksaklıklar ayrıca EAWS Analiz Raporlarına her bir banko için ayrı ayrı not düşülmüştür.
- Tablodaki durumlar, yapılan ergonomi analizinde dikkate alınmamıştır.
- Prosesin bütünü her vardiya için altı operatör ve bir joker çalışan olarak planlanmasına rağmen, genellikle tek vardiyada joker bulunmaktadır. Jokersiz çalışmada operatörler hesaplanmış ergonomi risklerinin üzerinde risklerle çalışma yapmaktadır.
- Çalışmada jokerin ergonomi risk analizi yapılmamıştır. Ayrıca değerlendirilmesinde yarar vardır.
- Bankolarda eksik operatörlerle çalışma yapılması çalışan operatörler için ergonomi risklerini arttırmaktadır.

PROSES ANALİZLERİ

EAWS ANALİZ RAPORU/ 1A

Plant		Active Time (sec)	66,66	Gender of operator	M	height (cm)	175
Line	Pedal takımı	Inactive Time (sec)	0,00	Analyst		Data	
Task/ Workplace	FREN PEDALI ON MONTAJ (1A)	Task duration (sec)	66,66	UAS Analysis			
version EAWS_1.3.3_ENG_IVGA_V.09.00A							

1. Risk Puanı detayları

I	II	III	IV	TOTAL
(FFG)	+ POST	+ ADD. FACT.)	x DUR.PTS.	=
Force Frequency Grip	+ Posture	+ Additional Factors	x Durations Points	= TOTAL Points

(I) FFG (Force&Frequency&Grip)

- Kuvvet, frekans ve kavrama biçiminden
- kaynaklı puanlama.

Force Levels	I.DURUM					
	Dynamic		Static		Dyn	Stat
	Load [N]	% G. wgt	Load [N]	% G. wgt	29,8	6
1	0-5	85%	0,0	0-5	0%	0,00
2	5-20	14%	0,0	5-20	0%	0,00
3	20-35	0%	0,0	20-35	0%	0,00
4	35-60	1%	0,0	35-60	0%	0,00
5	60-135	0%	0,0	60-135	0%	0,00
6	135-225	0%	0,0	135-225	0%	0,00
7	>225	0%	0,0	>225	0%	0,00
						3,17
						FFG0 FFG5
						3,17
						FFG

29-30 Kasım 2019'da gerçekleştirilen; DİSK, TMOBB, İstanbul Tabip Odası, İstanbul Barosu, İstanbul İŞİG Meclisi ve İşyeri Hekimleri Derneği tarafından düzenlenen "7. Yılında İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Değerlendirilmesi Sempozyumu"na, sendikamız adına Genel Sekreterimiz Özkan Atar ve uzmanımız Nuran Gülenç katılarak, "İŞİG ve Sendikalar" başlıklı bir sunum yaptılar.

SOMA'YI UNUTMAYACAK, UNUTTURMAYACAĞIZ!

301 madencinin yaşamını yitirdiği Soma katliamının üzerinden üç yıl geçti. Acımız hala derin, öfkemiz hala büyük.

Aradan geçen bunca zamana rağmen ne suçlular cezalandırıldı, ne iş cinayetleri sona erdi.

Ne yazık ki Soma davası hala devam ediyor. Şirket hiçbir şey olmamış gibi faaliyetini sürdürüyor. İşten çıkarılan işçilerin alacakları duruyor. Ölen madencilerin aileleri ise bir umutla suçluların adalet karşısında gerekli cezayı almasını bekliyor.

Soma katliamı iş cinayetlerinin ne başlangıcı ne de sonu. Maden ocaklarında, inşaat iskelelerinde, kamyon kasalarında her yıl yüzlerce işçi kardeşimiz can vermeye devam ediyor.

Sermayenin dizginlenemez kar güdüsü bir cinayet makinasına dönüşmüş durumda. Siyasi iktidar, bu insanlık suçuna dur demekten uzak. İş cinayetlerini bir kader, bir fitnat olarak niteleyen devlet büyüklerinin varlığı, patronların sorumsuzluğunu cesaretlendiriyor. Nasıl olsa tuz kokmuş, suçu işleyen yanına işlediği suç kar kalıyor.

Biz unutmayacağız, unutturmayacağız.

Soma katliamının üçüncü yıldönümünde 301 madenci kardeşimizi saygıyla anıyoruz.

Ellerimiz, işçi ölümlerinin sorumlularının iki yakasından hiç düşmeyecek.

BİRLEŞİK METAL-İŞ SENDİKASI
Genel Yönetim Kurulu

SOMA'YI UNUTMAYACAK, UNUTTURMAYACAĞIZ!

301 madencinin yaşamını yitirdiği Soma katliamının üzerinden üç yıl geçti. Acımız hala derin, öfkemiz hala büyük.

Sosyal medya hesaplarımızda da, İŞİG konusunda paylaşımlarla, iş cinayetlerini, yapılması gerekenleri ve konunun önemini gündemde tuttuk.

İş cinayetlerinde hayatını kaybeden üyelerimiz

Ali Yardım (36)
2016 - Yücel Gebze fabrikası Boru

Ahmet Urgan (33)
2016 - Yücel Boru Hatay Fabrikası

Sergen Karataş (22)
2017 - Çayırova Boru

Kemalettin Kibar (46)
2016 - Anadolu Döküm

Elbeyi Algül (62)
2017 - ODS

Ali Gültekin (30)
2018 - Asil Çelik

EK:

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNDE SENDİKAL BİR YÖNTEM OLARAK İŞYERİ İNCELEMELERİ

Nuran Gülenç; Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Sekreter Yardımcısı, İSG Uzmanı (B Sınıfı)
Zehra Güner Karaoğlu- İSG Uzmanı (C sınıfı)

ÖZET

İşçilerin gönüllülük esasına göre üye olduğu sendikalar çalışma koşullarının iyileştirilmesi, ekonomik ve sosyal hakların geliştirilmesi için çaba harcayan kurumlardır. İşçi sınıfının tarih sahnesine çıkışından bugüne sendikaların en önemli mücadele alanlarından biri işçi sağlığı ve güvenliği alanı olmuştur. Bu nedenle, uluslararası norm ve kuralların oluşmasında sendikal mücadelenin önemi yadsınamaz bir noktadadır.

Bu bildirinin amacı, bir işçi sendikası olan Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) bağlı Birleşik Metal İşçileri Sendikası'nın (Birleşik Metal-İş) sendikal alanda bir ilki gerçekleştirerek örgütlü olduğu işyerlerinde başlatmış olduğu "işyeri incelemeleri" çalışmasının değerlendirilmesini yapmaktır. Sendikaların İSG uzmanlarının işyerlerinde başlatmış olduğu incelemeler sadece işyeri koşullarının iyileştirilmesine sunulan katkı değil, aynı zamanda sendikaların örgütlülüğünü sağlamlaştıran, işçilerin farkındalığını geliştiren, iyi uygulama örneklerinin işyerinden işyerine taşıdığı bir çalışma olmuştur.

Özellikle bu çalışma, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği kültürünün ve işçi ve işveren farkındalığının oluşmasında sendikal örgütlülüğün, sendikaların rolünü ve potansiyelini göstermesi açısından önemli bir çalışmadır. Birleşik Metal-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu işyerlerinde başlatmış olduğu işyeri koşullarının yerinde incelenmesi ve sonrasındaki çalışma, sendikaların İSG çalışmalarına koyabilecekleri katkıların somut bir örneğini oluşturmaktadır.

GİRİŞ VE AMAÇ

İşçi sağlığı ve iş güvenliği (İSİG) alanı, işçi sınıfının tarih sahnesine çıkışı ile birlikte temel mücadele alanlarından biri olmuştur. Bu uzun soluklu mücadele, uluslararası hukuk ve normların oluşmasında itici rol oynamıştır. Bu mücadelenin en önemli dinamiğinin de sendikalar olduğu bilinmektedir. İşçi sınıfının kapitalizm koşullarında, insan onuruna yakışır bir çalışma hayatı için sendikal örgütlülük kritik bir yer tutmaktadır.

Ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki çalışmalar, 2012 yılında ilan edilen ve AB'nin 1989 yılında çıkarılan 89/391/EEC sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Direktifi esas alınarak hazırlanmış olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile düzenlenmiştir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili çalışmalarda, 6331 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmamasında esas sorumluluk işverene verilmiştir. İşyerlerinde kanun hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığını denetleme görevi ise devlet kurumlarının sorumluluğundadır.

Ancak son yıllarda ölümlü ve yaralanmalı iş kazası sayısında yaşanan artış, işyerlerinde işverenlerin bu sorumluluklarından kaçındığını, önlemleri almadığını ve denetim/ inceleme mekanizmasının yeterince işlemediğini, cezaî yaptırımların caydırıcı olmadığını göstermektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla ilgili 2014 yılı istatistik verilerine göre 2014 yılında 221 bin 366 iş kazası, 2015 yılında 241 bin 547 iş kazası yaşanmıştır. (www.sgk.gov.tr , erişim 11.12.2016) Bu rakamlar, 2013'den 2014'e yüzde 15 artış, 2014'de 2015'e yaklaşık yüzde 11 artış anlamına gelmektedir.

2015 yılı SGK kayıtlarına göre, metal sektörünü oluşturan; ana metal sanayi, makina ve teçhizat hariç metal ürünleri imalatı, bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerinin imalatı, elektrikli teçhizat imalatı, başka yerlerde sınıflandırılmayan makine ve ekipman imalatı, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve treyler (yarı römork) imalatı, diğer ulaşım araçlarının imalatı işlerinde meydana gelen iş kazası sayısı 50,649'dur. (www.sgk.gov.tr erişim; 11.12.2016)

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin iş cinayetlerine yönelik tutmuş olduğu istatistikler de işçi sağlığı alanının ülkemizde oldukça sorunlu ve sahipsiz bırakılmış bir alan olduğunu göstermektedir. Meclis 2015 yılı içinde ölen işçi sayısının en az 1730 olduğunu, 2016 yılı Kasım ayına kadar iş kazalarında hayatını kaybeden işçi sayısının 1816 olduğunu, Aralık 2016 ayı başında yayınlamış olduğu raporda belirtmiştir. İşçi ölümlerinde; İSG Meclisinin 2015 verilerine ölen işçilerin 63'ü metal sektöründe çalışan işçilerdir. (www.guvenlicalisma.org, erişim; 11.12.2016)

Ülkemizde sendikaların işçi sağlığı ve iş güvenliği alanına katkıları sınırlıdır. Bu alana yönelik ya hiç bir şey yapılmamakta, alan tamamen işverenin inisiyatifine bırakılmakta, (301 işçinin hayatını kaybettiği ve Türkiye Maden –İş Sendikası'nın örgütlü olduğu Soma katliamı buna en acı örnektir) sendikaların alana yönelik ilgisi ise eğitim programlarına eklenen çoğunlukla mevzuat anlatımının ötesine geçmeyen İSG eğitimleriyle sınırlı kalmaktadır. Kendi örgütlü olduğu alanlarda derinlemesine bir çalışma yürütmeyen, kendi uzmanlaşmasını tamamlamamış sendikalar, ülke düzeyinde işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili kendi politikalarını belirlemede, takip etmekte, devlet politika ve uygulamalarını etkilemede yetersiz kalmaktadır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 21. Maddesi'nde "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi" başlıklı 21. Maddesi ile, sendikaların üst kuruluşları, ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere kurulan Konsey'in üyeleri haline getirilmiştir. Bu konsey de en çok üyeye sahip olan ilk üç konfederasyondan birer yetkilinin katılımı ile toplanmaktadır. (6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu)

Sendikaların, bu iş sağlığı ve güvenliği alanına yönelik etkilerinin ne olduğu, bu konsey kararlarının, işyeri uygulamalarının nasıl takip edildiği sorun alanları olarak durmaktadır. Bu nedenle, işçi sağlığı ve güvenliği alanı özellikle sendikal düzeyde ciddiyetle ele alınması gereken konuların başında gelmektedir. Bu hem bir etik gereklilik hem de sendikaların varlık nedeni ile örtüşen bir sorumluluktur.

Bu nedenle metal sektöründe örgütlü DİSK'e bağlı Birleşik Metal-İş Sendikası, 2016 yılı içinde hem sendikanın profesyonelliğini arttıracak, hem işyeri koşullarının iyileştirmesine katkı sunacak bir çalışmayı başlattı. Çalışma ile ilgili daha ayrıntılar aşağıda sunulacaktır. Öncesinde sektörde sendikal örgütlülük düzeyi hakkında bilgi sahibi olmak için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın verileri sunulmuştur. (www.csgb.gov.tr)

Tablo 1: Metal sektöründe örgütlü sendikaların üye sayıları*

İŞÇİ SAYISI	DİSK Birleşik Metal-İş		HAK-İŞ Çelik-İş		TÜRK-İŞ Türk Metal	
	Üye sayısı	YÜZDE (%)	Üye sayısı	YÜZDE (%)	Üye sayısı	YÜZDE (%)
1.480.048	30.680	2,07	35.784	2,42	188.103	12,71

* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2016 yılı Temmuz İşçi ve Sendika Üye Sayıları

Tablo 1'de de görüldüğü üzere üç konfederasyona ait üç büyük sendika metal sektöründe kayıtlı çalışan işçilerin toplam yüzde 17,19'unda örgütlüdür. Metal sektöründe çalışan işçilerin ezici bir çoğunluğu sendikasız olarak çalışmaktadır. Birleşik Metal-İş Sendikası sektörde üçüncü büyük sendikadır.

Sendikaların genel iş sağlığı ve güvenliği politikalarını ulusal düzeyde belirleyemediği, iş kazalarında ve işçi ölümlerinde yaşanan artış, devletin denetleme görevini yerine getirmemesi, cezaî yaptırımların, caydırıcılıktan uzak oluşu, İSG kültürünün hem işçi hem işveren cephesinde yerleşmemiş olması, iş kolundaki iş kazalarının ve işçi ölümlerinin yüksekliği (2016 yılında Birleşik Metal-İş Sendikası üyesi 3 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti.) Birleşik Metal İş Sendikası'nı bu alana yönelik alışımların dışında bir çalışmaya yöneltti. Gerçekleştirilen işyeri incelemesi ve raporlanması sendikal alanda bir ilk olarak yerini aldı.

İşyeri incelemeleri Birleşik Metal-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu, toplu sözleşme düzenine geçilmiş işyerlerinde yapıldı. Sendika bu incelemeleri, örgütlü olduğu toplam 100 işyerinin tamamında yapmayı hedefliyor. Bu bildirinin hazırlanma aşamasında 30 kadar işyerinin incelemesi tamamlanmış bulunmaktadır. Bunlardan 24'ünün rapor yazımı tamamlanmış ve İSG kurullarının gündemine gelmiş, işyeri İSG kurulu tarafından değerlendirmeye alınmış durumdadır.

Birleşik Metal-İş Sendikası, uzun yıllardır İSG departmanı üzerinden üyelerinin ihtiyaçlarına cevap vermek için eğitim başlığı ile çeşitli sendikal faaliyetleri hayata geçiren bir sendikal politikası olan bir işçi sendikasıdır. Aralık 2015 yılı sonunda yapılan son Genel Kurulu'nun adından seçilen yeni yönetim kurulu, işçi sağlığı ve güvenliği alanında daha aktif çalışmaların yapılması kararı aldı. Nisan 2016 tarihinden itibaren örgütlü olduğu işyerlerinin incelenmesi ve elde edilen bilgilerin raporlanması çalışmasına başladı.

Bu çalışmalar her işyerinde iki sertifikalı İSG uzmanı tarafından yapılacak şekilde programlandı. İşyeri incelemeleri kapsamında yapılacak olan çalışmanın amacı;

- İşyerlerinde var olan İSG eksikliklerinin tespit edilmesi,
- Tespit edilen eksikliklerin raporlanması
- Tespitlerin iyileştirilmesi için çalışmalar yürütülmesi
- İSG kurul tutanakları ile gelişmelerin takip edilmesi
- İş kazaları ve işçi ölümlerinin önlenmesi olarak belirlendi

İşyerlerinde yapılan incelemeler sendika tarafından görevlendirilen İSG uzmanları, işyeri İSG uzmanı, işyeri sendika temsilcileri ile birlikte tam gün olarak yapıldı. İncelemeler her işyerinin her bir lokasyonu için birer gün olarak gerçekleştirildi. Bu nedenle incelemeler her bir firma için bir gün ile üç gün arasında değişen periyotlarda yapıldı.

İnceleme gününün planlaması ise, alan ziyareti, işçi görüşmesi ve işyerinden yetkililerle görüşme şeklinde yapıldı. İşyeri incelemeleri çalışma alanlarının ziyaret edilmesi ve bu ziyaretler sırasında işçilere yapılan görüşmeler ve ardından her işyeri için hazırlanmış olan checklist'in işyeri İSG uzmanı, işyeri temsilcisi ve sendikanın görevli uzmanları tarafından değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirildi.

İşyeri ziyaretleri sonrasında hazırlanan raporlar, İSG kurallarında yer alan işyeri temsilcisi ve işyerinin bağlı olduğu şube ile paylaşıldı.

İşyeri temsilcisinin; sendikanın uzmanları tarafından görevlendirilen uzmanların hazırlanmış olduğu, checklist, saha turu sırasındaki gözlem ve önerilerinin yer aldığı raporun, İSG kurul toplantısında gündeme alınmasını ve eksikliklerin giderilmesi için aksiyon planında yer almasını sağlaması bekleniyor.

BULGULAR VE TARTIŞMA

İnceleme Yapılan İşyerleri ve Sorun Alanları

Sendika halen işyeri incelemelerine devam etmektedir. 17-18 Ekim 2016 tarihinde, incelemesi tamamlanan, raporları İSG kurullarına iletilen ve ilk sonuçlarının değerlendirmesini sağlayabilecek kadar bir zaman dilimine sahip olunan 24 işyerinin temsilcileri ve şube yöneticileriyle bir "İSİG Atölyesi" oluşturularak bir son durum değerlendirmesi yapılmıştır. Bu bildiriye konu olan veriler, bu 24 işyerinden elde edilen verileridir.

İncelemesi tamamlanan bu 24 işyerinin dökümü aşağıdaki Tablo'da verilmiştir.

Tablo 2: İnceleme Yapılan İşyerlerinin Dağılımı

Faaliyeti	Döküm	Boru üretimi	Otomotiv	Otomotiv Yansanayi	Çelik Üretimi	Radyatör	Trafo enerji elektrik	Toplam
İşyeri sayısı	6	3	2	6	2	2	3	24

İşyerlerinde yapılan çalışmalar sonucunda, İSG kurullarının işleyişinden başlayarak işyeri uygulamalarında önemli eksiklikler tespit edilmiştir.

- İSG kurullarının işçi temsilcileri nezdinde öneminin tam olarak anlaşılmadığı, pozisyonlarının küçümsendiği, çalışmaların takip edilmediği, temsilcilerin kendilerini yetersiz hissettiği ve alandaki çalışmaların büyük ölçüde işverene bırakıldığı bir alan olduğu görüldü.
- İşverenin de, yükümlülüklerini yerine getirmediği, çalışan temsilcisi eğitimi başta olmak üzere, kararların işçilere ilan edilmediği, işçi temsilcisini risk değerlendirmesi gibi kritik konuda devre dışı bırakmaya çalışıldığı tespit edildi.

- Acil durumlara ilgili olarak tüm işyerlerinde yangın tatbikatların yapıldığı ancak, acil planların asılmasında ilk yardım ekiplerin oluşturulmasında, işçilere duyurulmasında, acil çıkış yönlendirmelerinde sıkıntılar olduğu belirlendi. İncelemesi yapılan çok katlı bir işyerinde yangın merdivensiz ve uygunsuz yangın yönlendirmeleriyle faaliyete devam ettiği görüldü.
- İşyerlerinde termal konfor ölçümlerin ya yapılmadığı ya da yapılar standartlara uymayan yerlerde iyileştirmelerin başlamadığı gözlenmiştir. İyileştirme kapsamında yapılan çalışmaların ise çok yavaş ilerlediği görülmüştür.
- Kaldırma araçları ile ilgili çalışmalarda ciddi hatalı davranışların olduğu, eskimiş halatların, tavan vinçlerinde kullanılamaz duruma gelmiş kumandaların kullanımda olduğu görülmüş, forkliftlerle çalışma kurallarının pek çok işyerinde ihlal edildiği, hız kesicilerin kullanıldığı, köşe dönüş aynalarına dikkat edildiği, hız limitlerinin belirlendiği işyerleri yanında bu kurallara uyulmayan işyerlerinin olduğu da tespit edilmiştir.
- Kaynak işlerinde çalışmanın bir diğer sorunlu alan olduğu gözlenmiştir. Kaynak işlerinde çalışmanın asgari kurullarından olan gözlük hemen hemen tüm işyerlerinde mevcut olmakla birlikte, havalandırma, kaynak yapılan alanı diğer çalışma ortamlarından ayırma, kaynak dumanlarının ölçümü ve yanmaz kıyafetlerin sağlanmasında kısmen de olsa eksiklikler tespit edilmiştir.
- Dökümhanelerde, yoğun metal dumanının çalışma ortamına yayılması, çalışma ortamındaki toz, sıcaklık gibi ortam şartlarının işçi sağlığını tehdit edebilecek boyutta olduğu belirlenmiştir.
- Torna, freze, matkap gibi aletler ile makine güvenliği konusu üzerinde çalışılması gerektiği belirlenmiştir. Makine koruyucuların kullanımında ciddi eksiklikler olduğu saptanmıştır.
- İşyerlerinde iyileştirmelerin kaynakta ya da ortamda yapılmak yerine kişisel koruyucuya yüklenildiği tespit edilmiştir. Bu nedenle işçilere kişisel koruyucu sağlanmasında sıkıntılar çok az düzeyde olmakla birlikte, işçilerin bu koruyucuları kullanma konusunda direnç gösterdiği gözlenmiştir.
- Forklift akü şarj alanlarının çoğunda güvenlik önlemlerinin alınmadığı tespit edilmiştir.
- Ergonomi konusunda iyileştirmeler yapılmasının gerekli olduğu gözlenmiştir.
- Malzeme güvenlik bilgi formlarının fabrikalarda bulunduğu ancak, işçilerin çalışma mekanlarında, ulaşabilecekleri alanlarda bulunmadığı, işyerindeki dosyalarda saklandığı görülmüştür.
- Elektriksel tehlikelere karşı alınan önlemlerin (kaçak akım rölesi, yalıtkan paspas, elektrik tehlikesi işaretlemesi gibi) çoğu yerde yeterli olduğu görülmüştür.
- En fazla iş kazasının el ve parmaklarda kesik ve ezilme olduğu izlenmiştir.
- Standart el aletlerinin kullanımı çok sınırlıdır. Fabrikalarda işçilerin yaptığı el aletleri kullanımının yaygın olduğu izlenmiştir.
- İki fabrikada meslek hastalığına rastlanmıştır: Kanda kurşun ve silikozis.
- Boyahaneler, havalandırma, kullanılan kimyasallar, toz ve patlayıcı ortam riski nedeniyle mutlak iyileştirme yapılması gereken üretim bölümleri arasında yer almaktadır.

İşyeri incelemeleri

Birleşik Metal-İş Sendikası, bu çalışmayı örgütlü olduğu işyerlerinde başlattı. Ancak, işyerlerinde inceleme yapma hakkı işyerlerinin en önemli hukukî belgeleri olan toplu sözleşmelere konulmuş bir madde ile güvence altına alınmış değildi. İşyerlerinde bir günü alan bir çalışmaya işyeri yönetiminin ne tepkiler vereceği merak konusuydu.

İşyerlerinde yapılacak çalışmaya, işverenlerden değişik tepkiler geldi. Kimisi, bir sendikanın işyerlerinde teknik bir incelemeyi içeren böylesi bir çalışmayı başlatmış olmasını olumlu karşıladı. Çalışma süresinde oldukça kolaylık sağladılar. Çalışmayı önemsediklerini açıkça dile getirdiler. Çok az sayıda işyerlerinde, işverenler böylesi bir çalışmaya oldukça mesafeli yaklaştılar. Öteleme, iptal etmeye çalışma gibi çaba içine girenler oldu. Ya da, inceleme ekibinin çalışmasını kısıtlamaya çalıştılar, işyerinde tespit edilen uygunsuzluklarla ilgili resim çekilmesine izin vermeme, işyerinde geçirilen süreyi kısaltma, bilgi paylaşımında çekinceler şeklinde davranışlar sergilediler. Ortaya çıkan kimi zorluklar, işyerinde işyeri temsilcilerinin inisiyatifi ve şube yönetimlerinin müdahalesi ile aşılmaya çalışıldı. Programımıza aldığımız işyerlerinde işyeri incelemelerimizi gerçekleştirdik.

İncelemelerin ve raporların tamamlanmasından sonraki aşama bu raporların işyeri İSG aksiyon planının bir parçası olarak değerlendirilmesi oldu. Tamamlanan raporlar, işyerlerinin hemen hemen hepsinde işyeri temsilcisinin son kontrolünden sonra işyeri İSG kurulunda paylaşılmak üzere Kurul'a sunuldu. Değerlendirmeye alınması talep edildi.

Rapor bulgularına göre; işyeri koşullarında acil iyileştirme yapılması istenen yerlerde şube yönetimlerinin devreye girmesi söz konusu oldu. Özellikle bir işyerinde, işverenin iyileştirme yapmayı toptan red etmesi üzerine işyerine ihtar çekildi. Ardından, işveren ve sendika arasında iyileştirmelere başlayacağını taahhüt eden bir protokol imza altına alındı.

Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) ve İşçiler

İSİG çalışmalarında en zorlu alanlardan birinin de işçileri, kuralara uymaya ikna etme ve kişisel koruyucu donanımların kullanımı konusunda olduğu bilinmektedir. Sendikal örgütlülüğün olduğu işyerlerinde de işçiler, örgütlü olmanın verdiği aidiyet ve özgüvenle işyeri yönetiminden gelen her türlü yaptırıma belli bir rezerv ve itirazla yaklaşıyorlar. Bu durum, İSİG kurallarının uygulanmasından, kişisel koruyucu donanımların kullanılmasına kadar pek çok konuda kendini gösteriyor. İşçilerin bazı durumlarda yerinde, bazı durumlarda ise yersiz itirazları söz konusu oluyor. Bu nedenle, işyeri ziyaretlerinde işyeri yönetimlerinin ve İSG uzmanlarının en çok yakındıkları konuların başında, İSİG kurallarına işçilerin uyum sağlamaması ve KKD kullanımındaki direnç, makina güvenlik aparatlarının işçiler tarafından sökülüyor olması gibi konular olmuştur.

Gözlemlerimiz, İSG alanında alınan kararlar dahil olmak üzere, yapılan tüm çalışmalarda işçilerin çalışmanın bir parçası haline getirilmemiş olduğu ve koruma denince akla gelenin KKD olduğudur. Bunun yanında konunun önemini kavraması için işyerlerinde işçilerle çalışma yürütülmediği, bilinçlendirilmediği, ikna edilmediği görülmüştür. Pek çok işyerinde emir komuta zinciri içinde yürütülmeye çalışılan uygulamaların işçiler tarafından red edildiği gözlenmiştir. Yürüttüğümüz çalışma süresince, işçilerden bize gelen sorular çoğunlukla, yapılan bir uygulamanın yada yazılı bir kuralın, KKD'lerin doğru olup olmadığına yönelikti. Bu sebeple, işçiler bu çalışma boyunca, işverenden kendilerine gelen talepleri sendika uzmanları ile gözden geçirme gereği duydukları gözlenmiştir.

Uluslararası Şirketler ve İSG

Çalışmalar boyunca yerli, yabancı şirketler arasında bir değerlendirme yapabilecek kadar gözlem yapma fırsatını da bulduk. Çalışma yürütülen işyerlerinden 4'ü uluslararası (Avrupa kökenli) şirketlerin ciddi ortağı yada sahibi olduğu işyeriydi. Bu işyerlerinde işçilerle kurulan ilişkilerden, işyeri koşullarında yapılan çalışmalara, Sendikanın yapmış olduğu çalışmaya yaklaşıma kadar tamamı yerli olan firmalarla aralarında önemli farkların olduğu da gözlenmiştir. Bu işyerlerinde işçilerin İSG çalışmalarının parçası haline getirilmesi konusunda önemli yol kat ettiğini, karşılıklı temas içinde çalışmaların yürüdüğü gözlenmiştir. Özellikle Fransız kökenli, paslanmaz çelik üretimi yapan ve 80 çalışanın olduğu bir uluslararası şirketin Türkiye'deki fabrikasında, işçilere, çalışma alanında herhangi bir sorun gördüklerinde "iş bırakma talimatı" verilmesi ve işçilerin bu sorunu yönetime iletmesi şeklinde yönlendirilmesi İSG çalışmalarındaki ciddiyet açısından önemli bir göstergedir. Bu işyerinde 2009'dan bu yana hiç kaza yaşanmamış olmasında bu ciddiyetin çok büyük bir payı olduğunu belirtmek gerekir. Yine Belçika kökenli 300 işçinin çalıştığı bir işyerinde, incelemelerde tespit ettiğimiz eksikliklerin tamamının giderildiğinin geri bildirimini almış olmamız önemle kaydedilmesi gereken bir husustur.

Bu tür firmalarda, İSG çalışmalarının diğer ülke operasyonları ile birleştirildiği, iyi uygulamaların tüm ülkelerde hayata geçirildiği, ortaya çıkan iş kazalarının da aynı şekilde tüm ülke operasyonlarında değerlendirildiği, oralarda da ortaya çıkmaması için iyileştirmelerinin yapıldığı görülmüştür. Özellikle ramak kala bildirimlerinin önemle takip edildiği tespit edilmiştir. İSG çalışmalarının şirket politikası haline getirildiği gözlenmiştir.

İşçi temsilcileri ve İSG kurulu

Bu çalışmanın etkili bir şekilde yürütülmesinde en kritik noktada bulunan kişi işçi temsilcileriydi. Raporların İSG kuruluna sunulması, aksiyon planına alınması, iyileştirmeler için bir baskı oluşturulması ve sonuçlarının Sendika Şube ve Genel Merkezle paylaşılması süreci işçi temsilcileri aracılığı ile yapıldı. İşçi temsilcisinin duyarlılığı, kapasitesi, becerileri, hevesi çalışmanın sürdürülebilirliğinde kilit rol oynadı. Bu nedenle işçi temsilcileriyle eğitim, görüşme başlığı altında mesai tüketildi. İşyerlerine yönelik çalışmalar başlamadan önce, işçi temsilcilerinin çok fazla önemsemediği, katılım konusunda kimi yerlerde gönüllü olmadıkları, ama kurul tutanakların imzalandığı (gerçekçe olarak, kurul üyelerinin kendisinden başka tamamına yakın işveren temsilcisi olarak görülmesi), İSG kurallarının ve kurullarda yer almanın önemi bilince çıkartıldı. Özellikle, işyeri ziyaretleri öncesi ve sonrası raporların hazırlanması sürecinde temsilcilerle geçirilen süre, çalışma başlamadan önce yapılan eğitimler İSG kurullarında işçi temsilcilerinin birikimini ve pozisyonunu güçlendirdi, özgüvenlerini arttırdı. Çalışmayla birlikte, tüm işçi temsilcileri İSG kurullarına düzenli katılmaya başlamıştır. İşyeri incelemeleri sonucunda ortaya çıkan sonuçların değerlendirmeye alınması için İSG kurullarında çaba göstermektedir.

İSİG Atölyesi

Birleşik Metal-İş, işyerlerine iletilmiş olan raporların ve çalışmaların değerlendirilmesi için 17-18 Ekim 2016 tarihlerinde yaptığı atölyede alınan geri bildirimler göstermiştir ki; işçi sağlığı ve

güvenliği alanında yapılan bu çalışmanın işyerinde çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi direkt etkilerinin yanında çok önemli çıktıları da olmuştur. Sendika çalışma yürütmüş olduğu alana yönelik işçi sağlığı ve güvenliği alanında da birikimini ve profesyonelliğini geliştirmiş, işçi sağlığı ve güvenliği alanını da sendikal politikalarının bir parçası haline getirmiş, söylemin ötesinde pratik bir çalışmaya imza atmıştır. İşçi temsilcileri alanda mücadele edebilme yeteneklerini geliştirmiş, sendikal örgütlülüğün güçlenmesine katkı sunmuştur. Atölye'de de işçi temsilcileri bu çalışmanın kesinlikle devam etmesi ve periyodik hale getirilmesi gereğini dile getirmişlerdir.

Atölye çalışmasında işyeri temsilcileri, raporun değerlendirilmesi sonucunda işyeri koşullarında yapılan iyileştirmeler üzerine geri bildirimde bulundular:

Çok sık preslerde iş kazasının yaşandığı bir işyerinde, çalışmamız sonrasında, yüzde 90 oranında preslere korumanın yapıldığı ve çalışmaların devam ettiği bilgisine ulaştık.

Bir diğer işyerinde, raporda yazılı iyileştirmelerin tamamına yakının yapıldığı; kaynak alanının üretim alanının dışına taşınması, havalandırma sisteminin kurulması, yüksekte çalışma ile ilgili önlemlerin alındığı, kaldırma aracındaki zincirlerin değiştirildiği, torna tezgahlarında güvenlik çalışmalarının başladığı, CNC'lerde yağ yakma sonucunda ortaya çıkan dumanın çalışma ortamından uzaklaştırılması için deneme çalışmalarına başlandığı bilgisi verildi.

Bir diğer işyerinde, mesleki eğitim belgeleri ile ilgili eksiklerin giderildiği, kaynakçı ve bakımçıların eğitimlerine başlandığı, istifleme alanının tekrar elden geçirildiği, boyahanede tutulan kimyasalların çalışma alanı dışına çıkarıldığı görüldü.

Bir döküm fabrikasında maçahanede bulunan kum siloların talebimiz üzerine üretim alnından çıkartıldığını öğrendik. Bir başka işyerinde, döküm alanındaki havalandırma yenilendi, üretim prosesinde kullanılan zararlı kimyasal zararsız olan ile değiştirildi.

İSG kurulunun kağıt üzerinde olduğu 180 işçinin çalıştığı bir işyerinde, Kurul fiili olarak da çalışmaya başladı. İlk toplantısında ilk aksiyon sendika raporu esas alınarak hazırlandı. Acil durum planı üzerinde çalışıldı. Yangın merdiveni inşası başladı.

Diğer işyerlerinde de pek çok iyileştirmenin gündeme alındığı ve üzerinde çalışıldığı bilgisi mevcuttur. Çalışma yeni bir çalışma, ancak kısa bir süre içinde çok olumlu sonuçların alınması ve raporların süreç içinde değerlendirilecek olmasının, bu alanda bir sendikanın yapabilecekleri konusunda ufuk genişlettiğini düşünüyoruz.

Bu çalışma aynı zamanda, iyi uygulamaların işyerinden işyerine yaygınlaşmasında yardımcı olan bir çalışma görevini de yüklenmiştir. Bir çok işyerinin gözlemlenebilmesi fırsatı veren çalışma, bir işyerinde görülen iyi uygulamaların başka işyerlerine de sunulmasına katkı sunmuştur.

İşyeri incelemeleri sırasında yapılan gözlemlerden biri de İSG uzmanlarının konumu ve çalışmaları üzerine oldu. İSG uzmanlarının pek çok iyileştirmeyi, Kurul gündemine almalarına rağmen iyileştirmelerin yapılmadığı tespit edilmiştir. Sendikanın işyerlerinde başlatmış olduğu bu çalışmanın, İSG uzmanlarının da elini güçlendirdiği, taleplerin işyerinde örgütlü sendika tarafından da dile getirilmesi, iyileştirmelerin hayata geçmesi için işvereni harekete geçirebilmektedir.

Sendikal politika olarak İSG

Sendikal hareketin küreselleşmenin etkisiyle dünya genelinde üye kaybettiği ve bir sendikal krizle karşı karşıya olduğu bilinmektedir. Üye azalışıyla birlikte sendikal hareketin yaptırım gücü, değişen çalışma hayatı koşullarında işçileri koruyabilme kapasitesi de azalmaktadır. Bu da hem sendikalara olan güveni hem de toplumsal meşruiyetlerini sorgulanır hale getirmektedir. İş kazaları, işçi ölümleri, meslek hastalıkları işçi sınıfının elzem gündemleri arasındadır. İşçi sağlığı ve güvenliği alanı üzerinde sendikaların politika üretmeleri bu alanda sorumluluk almaları, işçi sınıfının tekrar yüzünü sendikalara dönmesine katkı sunacaktır. Çünkü bu alan, işçilerin tek başına mücadele edebilecekleri bir alan değildir. Yasal zorunluluklar, etkisi sınırlı cezai yaptırımlar, devlet denetimleri yetersizdir. Bu nedenle bu alan örgütlü bir mücadeleyi gerektiren bir alandır. Bunu yapabilecek olan kurumlar da sendikalardır.

Birleşik Metal-İş Sendikası İSG alanında etkin bir çalışmayı sendikal politika haline getirmiştir. Bu nedenle, özellikle örgütlü olduğu işyerlerinde işyeri koşullarının iyileştirilmesi için üyelerinin çalıştığı işyerlerinin fiziki koşullarını inceleme kararı almıştır. Böylece hem iş kazalarının azalması, üyelerindeki işçi sağlığı ve güvenliği kültürünün gelişmesi ve üyelerinden gelen şikayetlerin yerinde incelemesini sağlayacak bir çalışma yapmaya başlamıştır. Bu, çalışmanın işyeri koşullarının iyileşmesi, işçilerin İSG konularındaki farkındalıklarının artmasının yanında, işyeri temsilcilerinin İSG alanında bilgi ve birikimlerinin, İSG Kurullarında etkinliklerinin artması ve işyerlerinde sendikal örgütlülüğün güçlenmesi üzerinde de olumlu etkisi olmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İlk kez bir sendika, işçi sağlığı ve güvenliği alanında işyerleri düzeyinde teknik çalışmayı içeren bir inceleme çalışması başlatmış oldu. Bu çalışmanın, öngörülen hedeflerin dışında da çok önemli kazanımlar elde edildi.

Bunlar;

1. Sendikal alanda ilk kez işçi sağlığı ve güvenliği konusu işyeri düzeyinde teknik bir çalışma olarak ele alındı.
2. Sendikanın elinde örgütlü olduğu işyerleri hakkında çok önemli bir data-base oluşmuş oldu.
3. İşçi temsilcilerinin farkındalığı, bilgi birikimi artmış oldu.
4. İşçi temsilcilerinin İSG kurulunda konuları güçlenmiş, özgüvenleri artmış oldu.
5. Temsilcilerin İSG kurullarına vermiş olduğu önem, katılımlarının düzenliliği sağlandı.
6. İşçilerle işyeri ortamında buluşularak, soruları yanıtlandı.
7. Sendikanın işyerlerinde İSG ile ilgili bir çalışma başlatmış olması, ziyaret edilen işyerlerinde sendika üyelerinde büyük bir memnuniyet yarattı. Sendikal örgütlülüğü ve sendikal bağlılığı arttıran bir çalışma oldu.
8. İncelemelerin ardından, işçilerde oluşan davranış değişikliğinin gözlenmesi sonucunda, işçi temsilcilerinin talebi üzerine işyerlerinde sendika uzmanları tarafından İSG eğitimleri verilmeye başlanmıştır. İncelemeleri tamamlanan yedi işyerinde de işyerinde üretim durdurularak 2 saatlik İSG eğitimleri yapılmıştır.

9. İşyerlerine özel, - işçilere eğitim verilebilecek- veri toplanmış oldu.
10. Sendika Nisan 2016 ayından itibaren yeni başlayan ve yenilenen toplu sözleşmelere sendikaların işyerlerinde inceleme yapabilme hakkını toplu sözleşme maddesi olarak koymaya başladı. Böylece bu çalışmanın sürekliliği sağlanmış ve işveren tarafından gelebilecek kimi olumsuz davranışların önü kesilmiş olacak.
11. İşyeri incelemeleri aynı zamanda iyi işyeri uygulamaların işyerinden işyerine taşınması yoluyla yaygınlaşmasına aracı olmuş oldu.
12. En önemlisi de, işyerlerinde sendikaların İSG ekibinin tespit etmiş olduğu eksiklerin, uygunsuzlukların giderilmeye başlanmış olmasıdır.

Bu çalışma sendikal örgütlülüğün işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında pratik olarak yapabileceklerinin ortaya çıkaracağı sonuçların bir göstergesi oldu. Bu nedenle, bu alanda hem işçilerde hem işverenlerde hem de toplumda önemli algı değişikliği yaratabilecek kurumların sendikalar olduğu bir kez daha görüldü. İş cinayetlerinin ve iş kazalarının son bulması için örgütlü bir mücadele gerektiği ortadadır. İş cinayetlerinin ve iş kazalarının son bulması için örgütlü bir mücadelenin gerekliliği ve ancak örgütlü mücadelenin işverenleri İSG konularında adım atmaya zorlayabildiği gerçeği, bu çalışma süreci içinde de belirgin olarak görüldü.

Bu nedenle;

1. Sendikal örgütlülüğün önündeki engellerin kaldırılması işçi sağlığı alanındaki en elzem konuların başında gelmektedir.
2. Sendikalar, işçi sağlığı ve güvenliği alanını devlete ve işverene bırakmak yerine sendikal politikalarının bir parçası haline getirmelidir. Bu alanda pratik çalışma yapmanın yollarını zorlamalıdır.
3. Sendikalar işçi sağlığı ve iş güvenliğini işçi örgütlenme stratejilerinin bir parçası olarak da değerlendirmelidir.
4. İşçi sağlığı ve güvenliği alanında kendi profesyonelliğini geliştirmeli, İSG departmanları kurmalı ve bu bölümlerde işçi sağlığı ve güvenliği alanında eğitim almış, sertifikalı uzmanlar çalıştırmalıdır.
5. Sendikalar, örgütlü oldukları işyerlerini İSG yönünden de yakın takibe alınmalı, kurul tutanakları sendika birimince de takip edilmelidir.
6. Sendikaların toplu sözleşmeleri en önemli hukuki bağlayıcılığı olan belgelerdir. Toplu iş sözleşmeleri, işçi sağlığı ve güvenliği konularında yasalara atıf yapılan hukuki belgeler olmanın ötesinde değerlendirilmeli ve bu alanda iyileştirmeleri hedef alan çalışmaları da içermelidir.
7. İşçi sağlığı ve güvenliği alanında, sendikaların konumunu güçlendirici yasal değişiklikler yapılmalı, denetim yapma yetkisi sendikaları kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

KAYNAKLAR

1. www. sgk.gov.tr
2. www. güvenliçalışma.org
3. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
4. www. csgb.gov.tr

EK:

İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARININ

BİRLEŞİK METAL-İŞ SENDİKASI İŞYERİ TEMSİLCİLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nuran Gülenç^a, Serkan Öngel^b, Peri Meram Arbak^c

^a Birleşik Metal İş Sendikası İşçi Sağlığı ve Güvenliği Birimi,

^b Gaziantep Üniversitesi ve Birleşik Metal İş Sendikası Bilim Danışma Kurulu Üyesi

^c Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı ve Birleşik Metal İş Sendikası Bilim Danışma Kurulu Üyesi

Özet:

Otomotiv işkolu Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) belirlemelerine göre çeşitli tehlikeleri içermektedir. Otomotiv sektöründe örgütlü bulunan Birleşik Metal-İş Sendikası işyeri temsilcilerinin alandaki riskler ve işçi sağlığı ve güvenliği alanındaki bilgilenme düzeylerini, farkındalıklarını araştırmak üzere tanımlayıcı bir çalışma gerçekleştirildi ve sonuçlar raporlandı. Çalışma grubundaki temsilcilerin (52 kişi, 48 erkek, 4 kadın) yaş ortalama 40, ortalama işçilik süresi 13 yıl, işçi olarak çalışan, ortalama sendika üyeliği 9 yıl ve ortalama temsilcilik süresi 4 yıl olan bireylerdi. İşçi sağlığı ve güvenliği alanında temsilciler gözlemlerine göre ilgili sorulara belirtilen oranlarda evet yanıtı vermişlerdir; genel havalandırma (%71.2), lokal havalandırma (%71.2), yalıtkan paspas uygulamaları (%71.2), istifleme kurallarına uyulması (%71.2), havalandırma tesisat kontrolünün düzenli olması (%69.2), onaylı öneri tespit defterinin bulunması (%67.3), kaynak ile ilgili eksikliklerin giderilmiş olması (%65.4), doğalgaz ve LPG dedektörlerinin varlığı (%65.4), patlamadan korunma dokümanının varlığı (%59.6), kaynak işlerinde alev geri tepme ventilinin varlığı (%53.8), mesleki eğitim almayan işçilerin varlığı (%48.1), patlama tehlikesi olan yerlerde elektrik malzemelerinin exproof olması (%46.2), kadın işçilerin kurulda temsiliyeti (%19.2) idi. İş kazaları ve meslek hastalıklarından korunmak için eksikliklerin bilinmesinin önemi vurgulandı.

GİRİŞ

Bu çalışma metal sektöründe örgütlü Birleşik Metal-İş sendikasının örgütlü olduğu işyerlerini kapsamaktadır. Bu yönü ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun getirmiş olduğu yeni yapılanma, işyerlerinde işçi sağlığı ve güvenliği alanının organizasyonunun düzenlenmesinde ve yürütülmesinde işçi temsilcilerinin önemini arttırdı. "Düzenlemeden de anlaşılacağı gibi işverenin iş sağlığı ve güvenliği alanında işçi ve sendika temsilcisinden katkı, sıradan bir katkı değildir. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği alanının ilgilendiren hemen her alanda çalışanların görüşlerine başvurabilecektir.İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile getirilen yeni yapı ve özellikle de çalışanların katılımına ilişkin hükümler, iş sağlığı ve güvenliği alanında çoğu sendikayı yeni bir yapılmaya itecek gibi görünmektedir. Gerçekten de İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanmasına ilişkin özel bir düzenleme getirmiştir."(Akın, 20012)

Otomotiv işkolu Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) belirlemelerine göre çeşitli tehlikeleri içermektedir. Otomotiv sektöründe kullanılan farklı araçların işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerine uygun olarak düzenlenmediği durumda iş kazaları ve meslek hastalıklarının görüldüğü bildirilmiştir. TMMOB (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) tarafından yayımlanan raporda 2016 yılında Ana Metal Sanayi %4.57 oranı ile iş kazalarında diğer sektörler arasında 6. sırada yer almaktaydı. ÇŞGB (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı) nın raporunda; ülkemizde otomotiv ana ve yan sanayisinde kullanılan başta pres olmak üzere makas, torna, CNC, kaynak makinesi, kaldırma araçları vb. iş ekipmanlarında yeterli iş güvenliği önlemleri alınmaması, iş güvenliği eğitimlerinin yetersiz olması gibi nedenlerle çok sayıda yaralanmalı, uzuv kayıplı ve ölümlü iş kazaları meydana geldiği bildirilmiştir. Ayrıca kaynak, kaplama ve boyama vb. işlemler sırasında ortaya çıkan gaz, duman ve metal tozları çalışanlarda meslek hastalıklarına yol açmaktadır. Aynı raporda 2011 yılı verisi olarak Motorlu Kara Taşıtları İmalatı sektöründe ana sanayide kaza sıklık oranı %9.5, yan sanayide ise %21.75 idi.

Birleşik Metal İş Sendikası'nın örgütlü olduğu ve otomotiv sanayii ile yan ürünlerinin ürettiği 23 işyerinden 52 temsilciye Likert ölçeğiyle düzenlenen sorular yüz yüze soruldu (Eylül 2018-Ocak 2018, Birleşik Metal-İş Sendikası Şube Binaları, N.G). Çalışmaya katılma kriterleri; işyeri temsilcisi olmak, gönüllü olmak idi, birden fazla temsilcinin bulunduğu işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kurullarında görev alıp almadığına bakılmadı. Anket ÇŞGB İş Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından Motorlu Kara Taşıtları İmalatında İş Sağlığı Ve Güvenliğine Yönelik Risk Esaslı Programlı Teftişi sırasında kullanılan risk yaratan durumları sorgulayan soru listesinden uyarlandı. Konu başlıkları;

- Kaynak işlerinde iş sağlığı ve güvenliği
- Otomotiv sektöründe kablo üretimi ve plastik enjeksiyon işlerinde iş sağlığı ve güvenliği
- Otomotiv sektöründe boya ve kaplama işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği
- Talaşlı imalat işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği
- Koltuk üretiminde iş sağlığı ve güvenliği
- Yangın ve acil çıkışlarla ilgili gereklilikler
- Döküm-ısı işlem-dövme işlerinde iş sağlığı ve güvenliği
- Elektrik enerjisi kaynaklı kazaların önlenmesi
- Çalışma ergonomisi
- Mesleki kas iskelet sistemi rahatsızlıkları
- Endüstriyel robot ile yapılan çalışmalarda iş sağlığı ve güvenliği
- Kesim işlerinde iş sağlığı ve güvenliği riskleri
- Polisa işlerinde iş sağlığı ve güvenliği riskleri
- El koruyucuları ve ilgili standartları olarak sıralanmıştı (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı. Motorlu Kara Taşıtları İmalatında İş Sağlığı Ve Güvenliğine Yönelik Risk Esaslı Programlı Teftişi Sonuç Raporu. 2014, Aralık).

Çalışmanın amacı Birleşik Metal İş'in örgütlü olduğu 23 otomotiv ana ve yan sanayi kuruluşunda temsilci olarak bulunan (52 kişi, 48 erkek, 4 kadın) bireylerin işçi sağlığı ve güvenliği uygulamaları ve iş riskleri konularındaki farkındalıkları anket çalışmasıyla değerlendirildi. Sonuçlar yorumlandı.

ANKET SONUÇLARI

Çalışma grubundaki temsilciler ortalama olarak 40 yaşında, 13 yıldır işçi olarak çalışan, 9 yıldır sendika üyesi olan ve temsilcilik süresi 4 yıl olan bireylerdi. Grafikte temsilcilerin işçi sağlığı ve güvenliği uygulamalarından en yüksek ve düşük oranla evet yanıtı alanlar görülmektedir.

Grafik 1: Temsilcilerin işçi sağlığı ve güvenliği açısından en sık bildirdiği olumlu ve olumsuz durumlar

İşçi sağlığı ve güvenliği alanında en çok uyum sağlandığı bildirilen durumlar (%100-96.2) sırasıyla; acil çıkış yolları ve kapılarının varlığı ve düzenlenmesi, makinelerde acil durdurma butonu ve telinin varlığı, İSG kurulunun varlığı, İSG temsilcisinin kurula katılması, yangın ekipmanlarının yeterli ve uygun olması, ilk yardımcının bulunması, elektrikli ekipmanların topraklanması, güvenli çalışma talimatının varlığı, periyodik sağlık kontrollerinin yapılması ve işyeri hekiminin varlığı, uyarı ve ikaz levhalarının varlığı, koruyucu kişisel ekipman temini, KKD seçiminde işçilerin şikayetlerinin önemsenmesi idi.

İşçi sağlığı ve güvenliği alanında en az uyum sağlandığı bildirilen durumlar (%71.2-19.2); genel havalandırma, lokal havalandırma, yalıtkan paspas uygulamaları, istifleme kurallarına uyulması, havalandırma tesisat kontrolünün düzenli olması, onaylı öneri tespit defterinin bulunması, kaynak ile ilgili eksikliklerin giderilmiş olması, doğalgaz ve LPG detektörlerinin varlığı, patlamadan korunma dokümanının varlığı, kaynak işlerinde alev geri tepme ventilinin varlığı, mesleki eğitim almamış işçilerin varlığı, patlama tehlikesi olan yerlerde elektrik malzemelerinin exproof olması, kadın işçilerin kurulda temsiliyeti idi.

SONUÇLAR

Yapılan anket çalışması, Birleşik Metal-İş Sendikası işyeri temsilcileri arasında yapılan özgün ve ilk kez yapılan bir çalışmadır. Yukarıdaki grafikten de görüleceği gibi, İş Sağlığı ve güvenliği kurullarının varlığı (%98,1), işyeri sendika temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği kurullarına katılımı (%98,1) olduğu görülmüştür. İşyerlerine yönelik tespitleri de şöyledir; İSG Kurullarına genel havalandırma (%71.2), lokal havalandırma (%71.2), yalıtkan paspas uygulamaları (%71.2), istifleme kurallarına uyulması (%71.2), havalandırma tesisat kontrolünün düzenli olması (%69.2), onaylı öneri tespit defterinin bulunması (%67.3), kaynak ile ilgili eksikliklerin giderilmiş olması (%65.4), doğalgaz ve LPG dedektörlerinin varlığı (%65.4), patlamadan korunma dokümanının varlığı (%59.6), kaynak işlerinde alev geri tepme ventilinin varlığı (%53.8), mesleki eğitim almayan işçilerin varlığı (%48.1), patlama tehlikesi olan yerlerde elektrik malzemelerinin exproof olması (%46.2), kadın işçilerin kurulda temsiliyeti (%19.2) idi. İşyeri sendika temsilcilerinin hepsinin fiili olarak kurullarda varlığı önemli bir kazanımdır. Diğer sonuçlar ise işyerlerinde iyileştirme yapılacak ve odaklanılması gereken çalışma alanlarını göstermektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak, genel ve lokal havalandırma uygulamalarının düşük bulunması mesleki hastalıklar açısından, kaynak işlemleri ile ilgili eksiklikler ve alev geri tepme ventili aksaklıklarının, doğalgaz ve LPG detektörlerinin eksikliklerinin, elektrik malzemelerinin zorunlu olan çalışma alanlarında exproof olmamasının, mesleki eğitim almayan işçilerin fazla sayıda olmasının iş kazaları açısından önemli riskler yarattığı gözlemlendi. İşçilerin ve tüm temsilcilerin kendi işyerlerinde sürekli eğitim ve denetim gerekliliği, işyeri iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına etkinliklerinin artırılması ve farkındalığının artması gerekliliği tespit edildi. Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir iş sağlığı ve güvenliği anlayışının önemi vurgulandı.

Çalışmanın yapıldığı alanın sendikalı işyeri temsilciler olması, aynı zamanda sendikal örgütlülüğün işçi sağlığı ve iş güvenliği alanda sendikaların alana dönük katkılarını da göstermektedir. Sendikal örgütlülük bu anlamda hayati önemi olan bir avantajdır. Özellikle İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarına etkin katılımın yüksek olması, sendikal örgütlülüğün en büyük kazanımlarından biridir. Bu kurulların etkin çalışması, işçi sağlığı ve güvenliği alanında var olan sorunların giderilmesi için önemli bir araçtır. Bu iş sağlığı ve güvenliği kurullarında etkin bir işçi sağlığı ve güvenliği politikasının da hayata geçirilmesi, toplu sözleşme yapma yetkisi olan sendikaların, bağlayıcılığı olan toplu sözleşmelerini bu alana yönelik politikaların hayata geçirilmesi için kullanması, en önemlisi de bu alanın bir mücadele alanı olarak görülmesi gerekir. Bunun içinde işçi temsilcilerinin ve diğer karar mekanizmalarında yer alan sendikal kadroların bilinçlenme düzeyine bağlıdır. Bunun için etkin bir eğitim programının hayata geçirilmesi şarttır.

KAYNAKLAR:

- 1-İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliği Raporu, TMMOB Makina Mühendisleri Odası, Mart 2018, Ankara
- 2- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı. Motorlu Kara Taşıtları İmalatında İş Sağlığı Ve Güvenliğine Yönelik Risk Esaslı Programlı Teftişi Sonuç Raporu. 2014, Aralık
- 3- Akın, Levent Çalışma Toplum Dergisi, Sendikaların İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanmasına Katkıları, sayı 34 sayfa 119.